

Nattväktaren

En ensamt fladdrande ljuslåga i oförnuftets natt
tänd och underhållen av Per-Olof Samuelsson

Årgång 10

Nyåret 2008

Innehåll:

Klimatbluffen	2
Smått och gott om induktion	8
Poppertrams	11
Anarkokapitalism och libertarianism	13
Framtida nattväktarstat	15
Guldmyntfot och inflation	17
Överproduktion?	21
Den underskattade Carl Menger (gästskribent: Per Nilsson)	22
Liv och lycka – kort repetitionskurs	24
Dödshjälp	25
Om immaterialrätt	26
Kort om David Hume	27
Korta repliker	28
Två översättningar	37

Som brukligt de senaste åren har jag samlat ihop vad jag skrivit på olika debattfora och bloggar och försökt ordna det på ett sätt som gör det begripligt. Att det blir en del omtuggningar och en del upprepningar av vad som sagts förr är förstås oundvikligt.

Normalt har jag inte namgett de personer jag citerar. Om jag är kritisk, är det ändå inte personerna jag är ute efter, utan det de skriver. Personer jag känner till och respekterar får ståta med namn (eller "alias").

Länkar verkar inte fungera i pdf-dokument, så därför har jag inte lagt in några länkar.

Varför krympte "fyrbåken" till en "ensamt fladdrande ljuslåga"?

En ensam människa kan inte hålla igång en fyrbåk eller lysa upp hela världen.
Säkert kommer många att tycka att den ensamma ljuslågan i oförnuftets natt också är ett utslag av hybris. Jag är (förhoppningsvis) inte den *enda* förnuftiga människan här i världen.

"Pappersnattväktaren" kommer fortsättningsvis att ges ut i pdf-format, en eller två gånger om året, om krafterna står mig bi.

Adress: Järnväggsgatan 13, 645 31 STRÅNGNÄS

E-post: per-olof.samuelsson@swipnet.se

Hemsida: www.nattvakt.com

Postgiro: 434 58 26-4.

Klimatbluffen

Om klimatbluffen (d.v.s. "antropogen global uppvärmning") har jag skrivit flera gånger under årets lopp. Först en nyskriven ingress:

Rekviem år 2007

År 2007 kan komma att gå till historien som det år då mänsklighetens öde slutgiltigt beseglades. Och detta är ett faktum som prisas i en och samma tonart vart man än vänder sig. Kan någon öppna en tidning i dessa årets sista skälvande minuter utan att mötas av den jublande kommentaren "2007 var det år då klimathotet äntligen togs på allvar"?

Ni kan inte ha undgått tecknen. Al Gore skapar en fullständigt lögnaktig dokumentär i syfte att få oss alla (utom Al Gore själv, som ska få fortsätta leva i sus och dus i sin energislukande bostad) att skrota ner det system som allt vårt välstånd (och i slutändan våra liv) är beroende av: vår industri. Hör vi några protester mot detta planerade massmord på mänskligheten? Inte många, och de som hörs tystas snabbt ner. I stället belönas han två gånger med de mest prestigefyllda utmärkelser som finns att få: först en Oscarstatyett och sedan Nobels fredspris.

Alla hakar på. I juldagarna lät Expressen publicera tre långa artiklar av Naturskyddsföreningens generalsekreterare, Svante Axelsson, med budskapet att industrisamhället måste avvecklas *nu*, för om åtta år kommer det att vara för sent. Utrota mänskligheten *nu*, med andra ord; om åtta år är det kört! Och vem törs sätta sig upp mot Naturskyddsföreningen?

Alla stryker massmördarna medhårs och går villigt deras ärenden. För ett par månader sedan var jag på en träff arrangerad av ett av våra största IT-företag (ATEA). Vad tror ni de gjorde för att visa att de minsann också var "miljömedvetna"? Spelade upp avsnitt ur Al Gores film! (Jag lämnade lokalen; jag stod bara inte ut. Att försöka protestera hade inte tjänat något till.)

Via en bloggare (Jurgen Hochmuth) har jag fått veta att miljöorens agenda - industrisamhällets avveckling - också ska skrivas in i skolornas läroplan. Ingen ska kunna gå ut skolan längre utan att ha enrollerats i detta mord på mänskligheten.

Inte ens den klassiska musiken (ett av mina få trösteämnen här i tillvaron) går fri. För några månader sedan hade P2 en "klimatdag" där tonerna från våra stora kompositörer togs i massmordets tjänst.

Och i senaste numret av mitt facks (ST:s) tidskrift finns en stort uppslagen artikel om att nu måste också facket ställa upp och störta mänskligheten i fördärvet för att undvika "dåligt väder". Lyckligtvis är det ett fack som jag ändå snart kommer att lämna, eftersom jag definitivt lär gå i pension om ett par år. Men kan jag stanna kvar ens så länge med det goda samvetet i behåll?

Och vem kan ha undgått den långhårige TV-meteorologens engagemang för att "rädda klimatet" till priset av industricivilisationens och mänsklighetens undergång? Ett engagemang som vi alla tvingas stödja - via TV-licensen.

Ja, exemplen är legio, och ni kan säkert själva hitta flera. Att alla de stora dagstidningarna driver kampanjer för att skrämna upp oss och få oss att bli "klimatsmarta"; eller att man inte ens kan handla dagligvaror på ICA eller Konsum utan att mötas av samma budskap. Fyll bara på med exempel.

Detta mord på mänskligheten kommer att ta sin tid - om nu inte Naturskyddsföreningen får som den vill och det sker på åtta år. Men att det tar tid gör det ju inte mycket bättre - det förlänger bara döds kampen. George Reisman fällde en gång den träffande kommentaren att miljörelsen är som en boa constrictor som långsamt kramar livet ur sitt offer.

Och vi som inte *vill* dö då - eller inte vill att våra barn och barnbarn ska gå en kvalfylld död till mötes i greppet från en boa constrictor? Jo, vi ska helt enkelt tystas. Våra röster ska dränkas - eller också frysas till is. (Det förstnämnda idag, det sistnämnda lite längre fram i historien när vi inte längre har något att värma våra hus med.)

Bland det värsta man får höra i debatten är att "klimatskeptiker" skulle vara "tillbakalutade" och bara hoppas på att allt ska ordna sig så småningom. Här är en skeptiker som inte är det minsta tillbakalutad! Mänsklighetens tillbakagång till förindustriella förhållanden - kanske till stenåldern - är inget att "ta det lugnt" över.

Och vilket motstånd bjuds? Ja, det finns de som tror att dessa mördare kommer att låta sig blidkas om man bara går dem till mötes och möter dem på halva vägen. Förslaget om en "internationell koldioxidskatt", som jag tar upp längre fram, är ett exempel.

Det finns de som bjuder motstånd. George Reisman är en av dem. Robert Tracinski en annan. I Sverige har vi t.ex. Carl Svanberg och Per Weland. Ett par anonyma bloggar förtjänar att nämnas, "Klimatbluffen" och "Klimatsvammel". Och det händer att experter får en syl i vädret. Men det är också allt: en syl i vädret.

Men vad har då dessa tappra motståndsmän - inklusive mig själv - för chans? Inte så stor. Lögnen om klimatet - om den "antropogena globala uppvärmningen" - är ju långt ifrån den enda lögn som tillåts styra våra liv:

Vårt penningväsende är en lögn. Lögnen står skriven på små papperslappar - eller värdelösa metallstycken av allt annat än guld eller silver - som prackas på oss med statens tvångsmakt i ryggen.

Skolan är en lögn. Min mor (som var läroverksadjunkt) sade i början av 70-talet att skolans uppgift var att göra eleverna till goda socialdemokrater; och inte har det ändrats sedan dess. (Min mor sympatiserade inte med detta;

hon bara konstaterade det.) Stefan Karlsson slog huvudet på spiken med en kommentar på bloggen Kulturrevolution: "Svensk skola har med dagens sjuka system skyldighet att hjärntvätta barn i vänsteråsikter (benämnda med eufemismen 'demokratiska värderingar')."

Universitetens filosofiundervisning är en lögn. Inga rekommendationer att vänta därifrån, för varje rekommendation är en "böra-sats", och ve den som uttalar en "böra-sats"! Ekonomiundervisningen är också en lögn. Guldmynstfot leder till depressioner, och endast inflationism kan rädda oss. Keynes är ekonomernas David Hume.

Vården är en lögn. För våra (förlåt, era) skattepengar har (ni) köpt oss (er) friheten att dö i operationsköer.

Brottsbekämpningen är en lögn. Kvinnor som hotas till livet av sina f.d. män tvingas att leva under "skyddad identitet"; männen går fria. Trippelmördare benådas ("statistiken" lär tala för att de inte mördar igen, en "statistik" som är till föga tröst för offren, ifall de ändå skulle göra det.) Vittnesmål tas tillbaka efter hot. Listan här kan nog göras längre.

Kriget mot terrorismen är en lögn. Det lilla krig som bedrivs riktar sig inte mot terrorismen utan består i att offra unga amerikaners liv för syftet att låta irakier rösta fram islam till makten i demokratiska former.

Sekulariseringen är en lögn. Hur mycket människorna än lagt ifrån sig somliga av religionens dogmer och parafernalia står ändå religionens grund kvar: att *moral* är detsamma som *självuppföring* och att all den småaktiga ondska människor ägnar sig åt bottnar i deras *själviskhet*. (Läs insändarspalter eller kultursidor eller vad ni vill, så hittar ni snart exempel.)

Lögn, lögn och åter lögn!

Men just lögnen om klimatet är nog den lögn som definitivt kommer att sätta spiken i vår likkista.

Men vad fan angår det mig? Innan miljörelsen definitivt drivit oss tillbaka till grottstadiet är jag ändå död och begraven! (Så länge inte Naturskyddsföreningen får som den vill, vill säga, och processen kortas ner till åtta år.) Jag kommer att få genomlida några av stegen på vägen, men slutmålets uppnående får jag slippa se. (Och en liten slant över till begravningsen blir det nog.)

Och vad skulle jag bry mig om framtida generationers öde? Låter de sig villigt ledas till slaktbänken, må det väl vara deras ensak! Oskyldiga är de inte. Fakta i målet är lika tillgängliga för dem som för mig, och strutsar med huvudet i sanden förtjänar vad de får.

Pessimistisk betraktelse? Jovisst. Vad jag kan hoppas på är väl att något enstaka presumtvt slaktoffer vaknar till liv, drar upp huvudet ur sanden, och ger ifrån sig ett litet protestpip på vägen till slaktbänken.

Men kommer ens det att ske?

\$\$\$

Så ett inlägg på Liberal Debatt:

Även om det vore sant att den globala uppvärmningen (åtminstone delvis) orsakas av våra koldioxidutsläpp, så finns det bara en möjlig lösning på de problem uppvärmningen kommer att vålla, och den lösningen är fortsatt teknisk utveckling. Det är bara fortsatt teknisk utveckling som kan ge oss hus som bättre står emot stormar, dammar som kan skydda oss mot översvämningar, bättre luftkonditionering ifall hettan blir för svår, bättre solkrämer för att skydda huden mot hettan, etc. – fyll på med exempel själva.

Fortsatt teknisk utveckling fordrar att vi fortsätter att omvandla naturresurser till för oss användbar energi – vilket bl.a. innebär fortsatt användning av fossila bränslen. (Parentetiskt: om vi vill begränsa användningen av just fossila bränslen, borde vi vidareutveckla kärnkraften. Men miljörelsen har varit väldigt lyckosam när det gäller att slå kärnkraftsindustrin i bojar – och detta var något den gjorde i god tid, innan den gav sig på användningen av fossila bränslen.)

T.o.m. vår livsmedelsförsörjning är beroende av koldioxidutsläpp. Det har påpekats att boskap bidrar en hel del till dessa utsläpp när de bajsar. Men skulle ju kunna ta detta faktum som en sorts "reductio ad absurdum" av idén att just industrins utsläpp ska begränsas – men i stället höjs det nu röster om att vi borde dra ner på boskapskötseln också, för att hindra global uppvärmning.

Fortsatt teknisk utveckling är i all synnerhet beroende av att industrin lämnas fri från alla dessa klåfingriga politiska ingrepp. Men observera nu vad hela den här kampanjen mot global uppvärmning faktiskt går ut på: att klavbinda industrin med allt fler förbud och allt fler pålagor. England hyllas just nu för att vara det första land som *stiftar lagar* mot koldioxidutsläpp. Andra länder kommer att följa efter.

Det här är sannerligen inget att skratta åt. När det väl börjar stiftas sådana här lagar, finns det ingen gräns för hur hårda lagar som kan stiftas. Miljörelsen kommer – med politikernas benägna hjälp – att nå fram till sitt slutmål: att industrivilisationen och kapitalismen slutgiltigt utrotas, och att vi når tillbaka till det "miljövänliga paradiset" vi levde i före den industriella revolution (eller ännu längre tillbaka: på stenåldern). Detta är slutmålet för var och en som viger sitt liv åt att bekämpa kapitalismen.

Observera nu ohederligheten i den kampanj som bedrivs. Att klimatväxlingar har förekommit i alla tider är känt för var och en. Det finns ingen som inte vet att vi haft återkommande istider interfolierade med varmare klimat – eller att klimatet i Norden var betydligt varmare under bronsåldern än i dag, eller att tågen över Bälten möjliggjordes av att vi vid den tiden befann längst ner i den s.k. "lilla istiden". Meteorologer som Henning Rodhe,

Bert Bolin och Per Holmgren på TV vet det förstås precis lika väl som alla vi andra. (Ingen av den har lagt fram några nya rön som kullkastar vår kunskap om att det förekommit istider.) Den rimliga slutsatsen att dra av detta är att om våra nuvarande koldioxidutsläpp har någon inverkan alls på klimatutvecklingen, så måste denna inverkan vara marginell i jämförelse med andra faktorer. Men icke! De går i bräschen för kampanjen att göra slut på vårt industrisamhälle.

Och fråga er också varför det ses som så viktigt att tysta ner och marginalisera kritiker som Fred Singer, Richard Linzen eller Timothy Ball (och för all del också varför Al Gore backar ur när han inbjuds att debattera med sådana kritiker)? Varför bara en röst ska få höras i denna debatt? (Ja, det har t.o.m. förekommit propåer om att kritik mot denna kampanj ska kriminaliseras.)

Som om inte allt detta vore nog skrev Erik Åsard en liten blänkare i fredagens DN om "The Great Global Warming Swindle", där han buntade ihop dessa kritiker med förintelseförnekare och andra konspirationsteoretiker. Vi ska alltså inte bara behöva leva med den stora lögnen, vi ska avhånas om vi ifrågasätter den också!

Mig själv angår förstås det här inte det bittersta, eftersom jag ändå kommer att vara död innan civilisationen är slutgiltigt avvecklad. Men somliga här är ju fortfarande unga och har något att se fram emot. (Om inte annat, så kommer det att bli väldigt synd om era barnbarn.) Så börja bekämpa klimatalarmismen *nu*. Om det inte redan är för sent.

Alexi: Jag vill inte gärna vara pessimist, men det är nog tyvärr redan kört.

Jag är också pessimistisk, men kan ju inte bara stillatigande finna sig i det som pågår. Man kan ju i varje fall skriva en insändare. Eller peka på de resurser på nätet som ändå finns, som Moderna myter eller JunkScience. Eller George Reismans blogg, som har en hel del bra i det här ämnet. Sådant *kan* ge resultat på sikt. Vi borde bara vara lite fler som gör det.

[Sopsortering nämndes också i förbigående.]

Parentetiskt så har jag inte särskilt mycket emot sopsortering. Att slänga glas på ett ställe och papper på ett annat är ju bara sunt förnuft. Men statsmakterna kunde gott avstå från sådana översittarfasoner som att klämma åt gamla tanter för att de slänger stekpannor på fel ställe på sopstationen. Det borde ju vara en enkel sak att placera ut särskilda containrar för grovsopor.

Det värsta är den monotona propagandan och det systematiska tystandet av avvikande röster. Det är rena Goebbelsfasonerna. (Om man upprepar en lögn tillräckligt ofta...)

\$\$\$

Jurgen Hochmuth: [Med anledning av filmen "The Great Global Warming Swindle."] Mest inressant tyckte jag det statistiska förhållandet mellan koldioxid och temperatur vara. Det verkar vara så att temperaturen är variabeln som driver halten av koldioxid i luften. Ju varmare det blir, desto mer koldioxid alstras på jorden. Inte tvärtom.

Jag har inte sett filmen, men samma poäng görs i en intervju med Timothy Ball. Och Ball har ett par andra relevanta saker att komma med också: dels att det är betydligt större korrelation mellan temperaturförändringar och aktiviteter på solen än mellan temperaturförändringar och koldioxidhalt; dels att vi faktiskt i stort sett haft global uppvärmning sedan 1680, då den "lilla istiden" nådde sin kulmen. (Har man följt med på historiektionerna, så vet man ju att den industriella revolutionen inte hade skjutit fart år 1680.)

Intervjun med Ball hittade jag via Moderna myter.

Ekologism och ondska

Också från Liberal Debatt.

Förklara nu vad som är det *specifikt socialistiska* i [Karin] Bojs och de andras argumentation. Inte att det är massa andra socialister, smysocialister och exsocialister som tror samma sak. Om du inte kan ge någon rationell förklaring på vad som är specifikt socialistiskt i den argumentationen så är du inte ett dugg bättre än dom du anklagar (och därmed inte värd att tas ett dugg mer på allvar.)

Men det här är ju verkligen ett exempel på att missa skogen under ett intensivt detaljstudium av varenda liten buske eller ormbunke.

Socialismen är en ideologi som går ut på att sprida död och förödelse, svält och slaveri – under täckmantel av att vilja åstadkomma något *gott*. Det är också en ideologi som projicerar sina egna synder på sina motståndare – den påstår att det är *kapitalismen* som leder till död och förödelse, svält och slaveri.

Det är precis detsamma med ekologismen. Dess mål är att driva oss tillbaka till förindustriell tid – med allt vad det innebär av död och förödelse, svält och slaveri. Och precis som socialismen låtsas den vilja åstadkomma något *gott* och projicerar sina egna synder – återigen och bara för att vara lagom tjatig, död och förödelse, svält och slaveri – på sina motståndare. Se stort uppslagen artikel i gårdagens DN.

Om det nu är så petnoga om detta ska rubriceras som "socialism" eller inte: använd då det vidare begreppet *ondska*. Det begreppet subsumerar både socialism och ekologism – och, i förbigående sagt, en hel del ansvarslost struntprat.

Det finns ett bra paraplybegrepp för både socialism och ekologism och det är kollektivism.

OK, det håller jag med om. Men varför hålla på och dividera om detaljskillnader mellan socialism och ekologism, när det finns en gemensam nämnare dem emellan som är så mycket viktigare, och så mycket otäckare: viljan att förgöra oss? (Under täckmantel av att vilja oss *sååå* väl.)

Det är tydligt att jag måste starta en ny tråd om begreppet "ondska", med ordentliga utläggningar om sådant som varför själva ordet betraktas som tabu av somliga, om skillnaderna mellan liten, pluttig ondska à la [debattör över vars namn en barmhärtighetens slöja må falla] och stor och civilisationsförstörande ondska à la kommunism och ekologism (etc., etc., etc.) Men eftersom jag för tillfället varken har tid eller motivation för något sådant, rekommenderar jag i stället min uppsats "Till frågan om begreppet 'ondska'".

Om nu begreppet "ondska" är tabu, får jag väl fråga om begreppet "dynghög" också är tabu.

Ondskestämpeln skall endast reserveras åt personer som Usama bin Laden.

Håller inte med. Det är bara en gradskillnad mellan Usama och diverse skitstövlar, ingen nämnd och ingen glömd. Att påstå att man inte får använda termen "ond" om sådana är precis lika absurt som att påstå att man inte får använda termen "lång", ifall det rör sig om kortare avstånd än härifrån och till Andromedanebulosan.

Växthuseffekten

Från Carl Svanbergs blogg.

Om man medger att det är koldioxidutsläppen som är orsaken och sedan inte nämner ett ord om konsekvenserna (som inte är så dramatiska) av utsläppen så lämnar man arenan fri för miljömuppur att måla fan på väggen.

Nej, jag anser inte att man ska behöva medge det alls. Jag är säker på att jag har sagt det här förr, men i alla fall:

Även vanliga skolkunskaper borde säga en att orsakerna till klimatförändringarna inte kan vara mänskliga koldioxidutsläpp. Vi fick lära oss i skolan att vi hade inlandsis i hela landet för sisådär 10 000 år sedan (som sedan gradvis drog sig undan och lämnade rullstensåsar och flyttblock efter sig). Och vi fick lära oss att klimatet i Norden var betydligt varmare under bronsåldern än det är idag. Och på historielektionerna fick vi läsa om tågen över Bälten – vilka möjliggjordes av att den s.k. lilla istiden kulminerade under 1600-talet.

Så när vissa "experter" skyller de senaste årens varma somrar och milda vintrar på koldioxidutsläppen och andra menar att de har mer med solaktiviteten och andra celesta fenomen att göra – så är det ganska lätt att med sitt vanliga sunda förnuft avgöra vilken förklaring som är mest plausibel.

Då är vi två.

Kommentar i en annan debatt på Carl Svanbergs blogg.

Bunta inte ihop olika saker här. Att man inte ska skada andras egendom är *en* sak. Att stödja en agenda som grundar sig på lögn och förfalskningar av vetenskapliga data, på att den som ifrågasätter det ska förses med spetalскеbjällra och rentav censureras, och som ytterst syftar till mänsklighetens totala utrotning, är en *helt annan* sak. Den som ger lillfingernageln åt en sådan agenda kan betrakta sig som medskyldig till massmord.¹

Men vad fan? Mänskligheten kommer villigt att låta sig ledas till slaktbänken den här gången också, precis som den gjort förr. Och marschen till slaktbänken kommer att ackompanjeras av ivriga hyllningar av bödlarna – oscarstatyetter och nobelpris.

Det finns förresten massor av resurser på nätet om det här. "Moderna myter" är som bekant rätt informativ. Och så vill jag rekommendera George Reismans "The Arithmetic of Environmental Destruction". Läs den och sätt er in i vad den här aritmetiken faktiskt kommer att betyda i verkliga livet!

En annan bra uppsats är Robert Tracinskis "Taxing Us for Breathing". Och det finns fler. Men läs dem innan det blir förbjudet att läsa dem!

Norberg om koldioxidskatt

Till det mest illavarslande hör att även en del pro-kapitalistiska skribenter försöker "möta miljörelsen på halva vägen" och accepterar dess lögnaktiga propaganda. Till dessa hör Johan Norberg, som föreslår "global koldioxidskatt" för att komma tillrätta med problemet att den ökande temperaturen på jorden orsakar fler koldioxidutsläpp. Carl Svanberg har tagit upp och kritiserat detta ett par gånger på sin blogg. Norberg skrev en replik, bl.a. följande:

Visst ska folk få agera efter sitt eget omdöme, men om det går ut över andra och deras egendom måste de senare kompenseras för detta. En självklar liberal princip som även Rand förespråkade.

Och resten av repliken visade att han köper miljörelsens idé att det är *vi människor* som ligger bakom den globala uppvärmningen och dess konsekvenser, som t.ex. att mark läggs under vatten.

Jag vet inte exakt hur många fel det är med Johan Norbergs replik, men låt mig påpeka att par. Först debatttekniken:

Konstgrepp 30 [i debatter]: I stället för skäl citerar man auktoriteter. Man har vunnit spelet, om man för sin mening kan citera en auktoritet, som motståndaren erkänner. – Arthur Schopenhauer, citerad av Alf Ahlberg i "Tankelivets frigörelse".

Men fullt så enkelt som att åberopa Ayn Rands auktoritet är det inte. Det är en väldig skillnad på rättsliga processer och skatter. I en rättslig process måste man leda sin sak i bevis. Den skatt Norberg föreslår måste betalas av alla som har inkomster att betala skatt för, och den grundar sig inte på något annat än den hysteriska miljöalarmism som vi dränks i. Och denna miljöalarmism har till syfte att öka politikernas makt över oss samt (ytterst) att kväva vår moderna industrivilisation och driva oss tillbaka till förindustriell tid. Vi har bättre bruk för de

¹) Förtjänar att upprepas: Den som ger lillfingernageln åt en sådan agenda kan betrakta sig som medskyldig till massmord.

pengarna – som t.ex. att göra en samlad motattack mot miljöalarmismen. (Vi skulle t.ex. kunna stödja Per Welanders blogg "Moderna myter".)

Vissa grundfakta måste väl ändå vara allmänt kända, som att klimatet alltid har växlat över århundradena helt oberoende av människans eller industrins koldioxidutsläpp. (Den som inte tror mig, kan väl slå upp ordet "istid" i Nationalencyklopedin. Eller "Agassiz".²⁾ Men det är just sådana fakta som miljöalarmismen vill ha oss att glömma – och detta tydligen för att kunna lägga på oss ytterligare en skattebörd.

Jag ser som sagt fram emot att se förslaget om hur vi skapar rättsliga system för att t ex bönder i Bangladesh ska kunna stämma alla som släpper ut koldioxid över hela världen för sina förstörda marker.

Men snälla Johan, vad har det tagit åt dig? Inte hade jag väntat mig av dig att du så öppet skulle gå Maktens och Lögnens ärenden. För du vill väl ändå inte på allvar hävda att våra *koldioxidutsläpp* kan ställa till det för bönderna i Bangladesh?

Ser du då verkligen inte den verkliga *faran* i dagens situation? Nämligen att folk ska ta alla dessa skräckscenarios till sig och verkligen *implementera* miljöörelsens "lösningar" – med det förutsägbara resultatet att alla de tekniska landvinningar vi kommer att behöva för att klara framtida stormar och oväder effektivt *stoppas*. För att inte tala om att var och en som lyckas höja ett protestpip mot miljöalarmismen får en ordentlig *munkavle* på sig.

Nej, jag håller med Carl: det här är obscen. "Med den sortens vänner behöver friheten inga fiender."

\$\$\$

Mer kritik kom i en senare bloggpost av Carl Svanberg. Poängen i kritiken gick dock inte riktigt hem; någon försvarade Norberg med att hans förslag ändå är "lite mer marknadsvänligt" (eller åtminstone "mindre marknadsovänligt") än andra alternativ.

Johan Norberg kan väl ändå inte vara helt blind för vad som faktiskt försiggår i världen idag?

Vad som försiggår är att den environmentalistiska strypsnaran dras åt lite mer för var dag som går. Det går väl ändå inte att missa att vi dagligen dränks av desinformation om "klimathotet", och att dissidenter i frågan förlöjligas och/eller tigs ihjäl? Det går väl inte att missa att Al Gore om bara ett par veckor ska få ta emot mängder av pengar för sin desinformativa insats? Och som om inte det vore nog, nås vi av nyheten att Australiens nya regering nu har för avsikt att ratificera Kyotoprotokollet.

Vad Norbergs förslag om koldioxidskatt faktiskt innebär är ju inget annat än att han hjälper till att dra den där snaran runt våra halsar! Och varför gör han det, i så fall? Skulle idén vara att han kan åstadkomma något positivt genom att kompromissa med mänsklighetens fiender och möta dem någonstans på halva vägen? Men att det bara hjälper fienden på traven är väl inte så svårt att förstå?

Hela poängen är ju faktiskt att Norbergs förslag *går fiendens ärenden*. Varför käbbla om *hur mycket* det går fiendens ärenden?

Det enkla faktum är ju att det råder "bred konsensus" bland alla klimatologer *som inte sålt sina själar till IPCC* om att antropogen global uppvärmning ingenting annat är än en *gigantisk bluff*. (Antropogen global uppvärmning, nota bene. Det är möjligt att vårt klimat faktiskt blir varmare, men det beror i så fall inte alls på människans aktiviteter.)

Vad det möjligtvis inte råder någon bred konsensus om är det yttersta *motivet* bakom klimatbluffen. Motivet är anti-kapitalism och hat mot industrisamhället – vilket i slutändan innebär hat mot människan och hennes liv och välbefinnande.

Jo, det är klart att det kan finnas de som säljer sina själar till IPCC utan att drivas av ett fullt så människofientligt motiv. De har nog inga "värre" motiv är att simma med strömmen och yla med ulvarna. Men det ändrar ju inte det faktum att de – låt vara utan att de själva begriper det – *går människofiendernas ärenden*.

Så varför jämföra koldioxidutsläpp med rån? De verkliga rånarna här är de som driver miljöörelsens agenda – och om några ska utsättas för straffskatt för att de vållar oss andra skada, är det de! (Och den dag dimman lättar och det blir klart väder i klimatfrågan hoppas jag innerligt att Al Gore et consortes ställs till ansvar för att ha spridit medveten desinformation i frågan.)

Koldioxidskatt är ingen "kompromiss" – eller, om det är en kompromiss, så är det en kompromiss om grundprinciper – om människan fortsatta överlevnad. En sådan "kompromiss" är att lägga sig platt!

Ursäkta om jag tar i, men klimatbluffen är inte någon akademisk fråga utan ett reellt hot mot våra liv (och om inte våra liv, så i varje fall våra välbefinnanden). Och det har redan gått alldeles för långt. Själv känner jag *maktlöshet* inför utvecklingen. Jag tror att miljöörelsen kommer att få precis som den vill. Folk kommer inte att lyssna, strypsnaran kommer att fortsätta dras åt, och mänskligheten kommer villigt att låta sig ledas till slaktbänken.

Den enda klena trösten är att jag förmodligen hinner dö innan industrisamhället på allvar avvecklats. Men ni andra? Ni kommer förmodligen att få känna av det in på bara skinnet! Och förmodligen kommer ni inte ens att få köpa en minkpäls för att skydda er mot kylan!

Sätt alltså in Johan Norbergs förslag i *den* kontexten.

Ja, och läs gärna min uppsats "Djupekologi".

²⁾ Louis Agassiz (1807-1873) var den som först kom på att det förekommit istider. Fast det visste ni förstås redan.

\$\$\$

Förresten sägs det ju att om man ger Djävulen lillfingret tar han hela handen.

Men kanske det här bara är elakt förtal mot Djävulen? Han kanske inte vill ha mer än lillfingret?

OK, men på vad sätt blir detta ett argument för att också ge honom lillfingret?

\$\$\$

Men Per-Olof, allt jag menar är att "mer marknadsvänlig" skall läsas "mindre marknadsovänlig".

Men det har jag uppfattat! Det är ju just det jag har försökt svara på flera gånger nu!

Citatsamling

Jag har surfat runt lite för att hitta någon förnuftets röst att citera. Först Robert Tracinski:

This is the fourth time that the UN's Intergovernmental Panel on Climate Change has released a report on global warming, and by now the pattern of these reports is well-established. The body of the report itself, restrained by some sense of scientific shame, is relatively cautious about putting forth wild scientific speculations, and so it predicts a mild warming of the climate, with mild effects.

The 1600 pages of this report, however, will go unread by all but the most determined observers. Instead, most reporters and politicians will read only the report's 12-page 'Summary for Policymakers' – a document written by international bureaucrats in a series of intense political negotiations over how much they will hype the threat of global warming.

Och sedan Fred Singer:

Another so-called "proof" offered for human-caused global warming is that glaciers are melting and Arctic sea-ice is disappearing. But this is a necessary consequence of warming and says nothing about its cause. Any warming – whether man-made or natural – will melt ice. Confusing cause and effect is faulty logic, not proof.

Some cite the fact that the climate is currently warming and the level of carbon dioxide in the atmosphere is increasing. This is true, but correlation is never proof of causation. In Europe, the birth rate is decreasing and so is the number of storks. Does this correlation prove that storks bring babies? Besides, the climate cooled for much of the 20th century, between 1940 and 1975, even while carbon dioxide was increasing rapidly. (Kan läsas i sin helhet i "The New York Sun" för 2 februari 2007.)

Men det är just sådana röster som till varje pris ska tystas. Tracinski igen:

One of the most important consequences of the new Democratic Congress will be the return of the global warming hysteria as a powerful political force. House Oversight Chairman Henry Waxman has already started softening us up with a pre-emptive strike intended to silence critics of the dubious scientific claims about global warming.

He is doing this, brazenly, by claiming that it is the shrill, relentless advocates of global warming who are somehow being "silenced" by the evil Bush administration, a claim backed up by a report from a notorious leftist group.

Anyone who has ever dared to publicly express doubts about global warming knows that the reverse is actually true: that it is the doubters who face condemnation, ostracism, and (for scientists) the cutting off of their funding if they oppose the global warming hysteria.

Och via Moderna myter hittade jag en intervju med klimatologen Timothy Ball, ur vilken jag citerar:

Q: What is your strongest or best argument that GW [global warming] is not "very likely" to be caused by SUVs and Al Gore's private planes?

A: I guess the best argument is that global warming has occurred, but it began in 1680, if you want to take the latest long-term warming, and the climate changes all the time. It began in 1680, in the middle of what's called "The Little Ice Age" when there was three feet of ice on the Thames River in London. And the demand for furs of course drove the fur trade. The world has warmed up until recently, and that warming trend doesn't fit with the CO₂ record at all; it fits with the sun-spot data. Of course they are ignoring the sun because they want to focus on CO₂.

Och:

Q: Is the globe warming and what is the cause?

A: Yeah, the world has been warming since 1680 and the cause is changes in the sun. But in their computer models they hardly talk about the sun at all and in the IPCC summary for policy-makers they don't talk about the sun at all. And of course, if they put the sun into their formula in their computer models, it swamps out the human portion of CO₂, so they can't possibly do that.

Q: Is the rising CO₂ level the cause of global warming or the result of it?

A: That's a very good question because in the theory the claim is that if CO₂ goes up, temperature will go up. The ice core record of the last 420,000 years shows exactly the opposite. It shows that the temperature changes before the CO₂. So the fundamental assumption of the theory is wrong. That means the theory is wrong. [...] But the theory that human CO₂ would lead to runaway global warming became a fact right away, and scientists like myself who dared to question it were immediately accused of being paid by the oil companies or didn't care about the children or the future or anything else.

Q: Have you ever accepted money from an oil company?

A: No. No. I wish I did get some. I wouldn't have to drive a '92 car and live in a leaky apartment bloc.

Det är m.a.o. inte sant att koldioxiden påverkar klimatet och gör det varmare. Det är tvärtom det varmare klimatet som påverkar koldioxidhalten!

Så varför ens diskutera sådant struntprat som att bilister eller boskapsuppfödare ska ställas till ansvar? Vet vi inte redan att det här är ett led i en kampanj som går ut på att strypa kapitalismen och – ytterst – driva oss tillbaka till grottstadiet?

Nej, ställ panikmånglarna till svars i stället och ta ut en straffskatt av dem. Pengarna kan gå till Per Welanders och Moderna Myter, som bedriver en nödvändig och värdefull upplysningsverksamhet

Och utöver det så kommer kampanjen mot koldioxidutsläpp, om den bara drivs tillräckligt hårt (och gudarna ska veta att den drivs hårt!) att leda oss tillbaka till förindustriell tid, med lidande och död i väldig skala som följd. Det är faktiskt *lite* värre än att det finns en och annan skitstövel som tycker att objektivisterna är "precis som islamister"³.

Jag ska inte utbreda mig mer. Annars finns det mycket att citera, som t.ex. George Reismans iakttagelse att miljörelsen är som en boa constrictor som långsamt kramar livet ur sitt offer.

Livet är tillräckligt jobbigt i alla fall, utan att vi dessutom ska kröka ryggen för en boa constrictor!

Smått och gott om induktion

Filip Björner drog igång en debatt om "kontextuell absolutism" på Liberal Debatt, som snabbt hamnade på allehanda stickspår. Några replikskiften som har med induktion att göra återges här. (En mer grundläggande utredning finns förstås i min uppsats "Hume om kausalitet och induktion".)

Det är en truism att säga att det-eller-det kommer att inträffa (solen kommer att gå upp, vattnet kommer att koka, al-Qaida kommer att terrorisera, Lucas⁴ kommer inte att låta sig övertygas), *förutsatt att ingenting oförutsett kommer att inträffa*.

Det är också en truism att den som hävdar att vi inget säkert kan veta inte heller kan veta *det* med säkerhet och alltså pratar strunt. Den saken tröskades ju igenom redan under antiken och fick den tekniska benämningen "reduktion till babbel". För skeptikern blev tvungen att säga: "Jag vet inte säkert att jag inte säkert vet att jag inte med säkerhet kan veta att ingen säker kunskap finns om att det inte finns säker kunskap om den kunskap som ändå inte är säker... ähum... var var jag nu?"

Filip: Jag ser inte det s.k. "induktionsproblemet" som ett problem.

Nej, det är inget problem. Det enda "induktionsproblem" som existerar är att man måste specificera kontexten för när en induktiv generalisering gäller.

Om man säger att solen kommer att gå upp varenda morgon under överskådliga årmiljarder (eller att det aldrig kommer att bli någon ända på Lucas invändningar, förrän den dag solen ramlar ner i skallen på Lucas), "förutsatt att inget oförutsett inträffar" – så är det förstås alldeles sant; det är bara lite för generellt för att vara till mycket vägledning.

Ett bättre exempel är den induktiva generaliseringen att "gräs är grönt". Den grundar sig förstås på en mängd iakttagelser av gräs. Allt gräs man sett har varit grönt – utom när det har vissnat. Så man specificerar kontexten bara genom det enkla tillägget "innan det vissnat".

Om man sedan stöter på någon växt som är precis som gräs i varje avseende utom färgen, så får man antingen bilda ett nytt begrepp för denna växt – eller också klassificera den som "gräs" och överge eller modifiera sin tidigare induktiva generalisering.

Och för att en induktion ska vara fullständig fordras också att man kommer på en *orsak* – för innan dess vet man inte varför gräset *måste* vara grönt, varför solen tvunget *måste* gå upp vareviga morgon, eller varför Lucas *måste* komma med samma evinnerliga invändningar, hur mycket man än bemöter dem. När det gäller "gräs" är väl orsaken helt enkelt "klorofyll".

Nej, man kan inte veta något absolut säkert och ha fel.

Nej, det kan man inte. Däremot kan man vara absolut säker på något som i själva verket är fel. Sådant inträffar.

³) Jo, någon hade påstått det. (Någon som är förvånad?)

⁴) Välsämd struntprat. Se vidare "Liv och lycka", s. 24.

\$\$\$

Men blir inte induktionen en deduktion då?

Nej, varför det?

I en deduktion har man någon premiss eller allmän princip, som man sedan tillämpar på något specifikt fall. Men den enda allmänna principen här är att allt har en orsak. Och man kan ju inte deducera från den principen till att det är just klorofyll som gör gräset grönt, eller till att det är fotosyntes som ger upphov till klorofyll. Bara till att det finns *någon* orsak.

Är inte induktioner "bara" empiriska data?

Från alla de induktioner jag gjort i mitt liv har jag inducerat mig fram till att induktioner måste *utgå från* eller *grundas på* empiriska data. Betyder väl inte att de "bara är" empiriska data.

I just det här fallet är det väl ganska enkelt. Man ser en massa gröna gräsmattor och en massa gräs som växer vilt, och induktionen består bara i att man sätter ord på sina iakttagelser och säger "gräs är grönt". (Och sedan specificerar att det gäller så länge gräset inte är visset; att det gulnar när det vissnar grundar sig förstås också på iakttagelser som man måste sätta ord på.)

Att sedan ta det där extra steget och förstå varför det *måste* vara så kräver förstås lite till. Någon grundkurs i biologi, som i sin tur vilar på vad en mängd kloka människor – med användning av mycket induktion och en smula deduktion också – har kommit fram till.

Får räcka som svar, för tillfället åtminstone. Jag har inducerat mig fram till att det inte går att presentera mänsklighetens samlade vetande vid elvatiden på kvällen. (Ja, inte vid elvatiden på förmiddagen heller.)

Fast huvudpoängen är att deduktion förutsätter induktion: utan induktion skulle vi aldrig kunna nå fram till några premisser eller allmänna premisser att deducera från.

\$\$\$

Någon påpekade att även blåsvingel är ett gräs.

Aj, aj! Min världsbild rasar samman!

Dock måste erkännas att jag redan tvekade en smula angående gräsets grönhet, eftersom våra vanliga sädeslag också är gräs (eller har odlats fram ur gräs), och de stråna brukar vara gula redan innan de vissnat. Jag får försöka formulera principen lite exaktare och lite mer kontextuellt.

Induktion och skotska får

Av någon anledning är skotska får populära i diskussioner om induktion.

Problemet med de skotska fåren är inte att får är lömska, eller att skotska får skulle vara lömskare än andra får. Exemplet är ett exempel på ett grundläggande missförstånd om vad induktion går ut på.

Missförståndet är att induktion skulle handla om att göra oss *allvetande*. I just det här fallet att vi skulle bli allvetande om skotska får. (Ett vanligare exempel är förstås de där svanarna som alltid dyker upp i diskussioner om induktion. Men får eller svanar gör ingen skillnad här.)

Men induktionens uppgift är endast och allenast att *vidga vår kunskap*. För den uppgiften är det fullt tillräckligt att iaktta ett stort antal vita får (eller svanar) och bilda en enkel generalisering av typen "får (svanar) är vita". Det är inte alls nödvändigt att göra hoppet från "många" eller "de flesta" till "alla". När sedan det svarta fåret eller den svarta svanen dyker upp vid horisonten har man förstås det lilla problemet att förklara färgskillnaden. Men förhoppningsvis har man vid det här laget gjort mer än en induktion som handlar om får eller svanar och samlat ihop kunskap som är precis lika tillämplig på den nya svarta varianten. Som t.ex.: att man håller får för köttets och ullens skull, att det finns ett otal maträtter med får eller lamm som är ätbara och rentav goda, att ylle värmer bättre än både bomull och nylon. Eller att svanar har en benägenhet att attackera en, ifall man skulle komma för nära deras ungar. Allt saker som är precis lika tillämpliga på de svarta som på de vita.

Så anti-induktionisternas resonemang låter sig reduceras till: om induktion inte med en gång får oss att veta *allt*, så vet vi *inget alls*. Och det är förstås löjligt. För ingen avstår väl från att sätta på sig yllestrumpor om vintern (eller säger nej till får i kål), bara för att det dykt upp ett får i Skottland som varit svart!

Och det här är förstås också ett svar på inlägget om blåsvingel lite tidigare i tråden. Tror man att man är allvetande om gräs och bara sett grönt gräs, så rasar förstås ens världsbild samman när man får se blåsvingel. Tror man inte det, blir man bara glad över att ens kunskap om gräs vidgats!

("Credit due" till Bo Dragsdahl, som påpekade den här poängen i en av sina föreläsningar. Fast möjligen hade jag ändå kunnat komma på den på egen hand. Induktion ger vid handen att POS kan komma på saker och ting. Därmed alltså inte sagt att han *alltid* kommer på *allting* och definitivt inte *med en enda gång*.)⁵

⁵) Helt "off topic" har jag nyligen läst en betydligt roligare historia om skotska får:

En astronom, en fysiker och en matematiker åker tåg i Skottland och får syn på ett svart får i en hage.

Astronomen: "Fåren i Skottland är svarta."

Fysikern: "Det finns svarta får i Skottland."

Matematikern: "I Skottland existerar minst en hage som innehåller minst ett får som har minst en svart sida."

\$\$\$

Alexi: Om vi bortser från fårens lömskhet, vad är då problemet att helt enkelt studera *alla* får i Skottland och avgöra deras färg?

Man skulle förstås kunna invända att det är en något svår process att samla in *alla* får och att det finns en viss risk att ett svart får blir kvar någonstans. För att vara helt säkra kan vi dock omformulera det hela till: "alla får vi hittat i Skottland är vita".

Problemet är att detta inte nämnvärt utvidgar din kunskap om får; så det är en rätt bortkastad sysselsättning.

Om du i stället gav dig ut och letade efter något i fårens genupsättning som förklarar *varför* vita får är så vanliga och svarta får så ovanliga, då skulle du ha kommit någonvart.

Eller varför inte ett helt annat exempel: "alla strumpor i min garderob är vita". Behöver jag motbevisa existensen av svarta strumpor i min garderob för att verifiera det påståendet?

Samma problem. Denna metod (som går under benämningen "induktion genom komplett uppräknings") gör dig visserligen allvetande vad beträffar strumporna i din garderob, men det är ju också allt. Vill du komma fram till någon allmän teori om strumpor, strumptillverkning, strumpkonsumtion, strumpstoppning, etc., så är det här en induktion som inte leder dig särskilt långt. Det är en återvändsgränd: en allmän teori om strumpor i garderober kan inte gärna begränsa sig till en enda garderob.

OK, exemplet är lite bisarrt, men poängen kanske går fram i alla fall.

Ekonomisk avstickare

"Historien visar att aktier är en överlägsen sparform." Hur kan jag veta att detta är sant? Bara för att aktier har gått bra de senaste 100 åren så finns det väl ingen garanti för att de går bra de nästa 100?

Du måste ha åtminstone ett hum om *varför* aktier har visat sig vara en överlägsen sparform. Jag har ingen exakt orsaksförklaring själv, utöver att det beror på att marknadsekonomin är enormt livskraftig och att aktiernas stigande värde över långa tidsperioder speglar detta faktum. (De har gått ner i samband med börskrascher, men mäter man över decennier, blir det ändå en uppgång, och krascherna har varit tillfälliga avbräck.) Så på den grundvalen kan du med stor tillförsikt säga att de kommer att gå bra de närmaste 100 åren också, med bara tillfälliga avbräck. Samma orsak, samma verkan.

Detta förutsätter förstås att socialister eller annat destruktivt folk inte lyckas i sitt uppsåt att krossa kapitalismen. Så om islamisterna skulle lyckas ta över världen, kommer nog inte aktiekurserna att vara så bra framöver. Om det ens kommer att finnas några aktiekurser.

\$\$\$

Jag har för mig att kurvorna som visar att aktier stiger över decennierna är "inflationsrensade", så att de inte bara speglar ökande penningmängd. Men det är inget ämne som jag har fördjupat mig i.

Det är ju också så att aktiesparande över längre tidsperioder är lönsammare än vanligt banksparande. Det är ju också något som måste ha en orsak. Jag har en vag idé om vad orsaken kan vara, men den är än så länge för vag för att presenteras.

Inflationsrensade enligt den allmänna definitionen av "inflation", inte den österrikiska.

Jag håller med om att det är en möjlig felkälla. Men eftersom kurvorna är över långa tidsperioder, tror jag inte att det spelar så stor roll. Enligt "österrikisk" definition (som förstås är den korrekta) handlar det om att penningmängden ökar, och enligt "konventionell" definition om en ökning i konsumentprisindex eller något liknande mått. En ökning av penningmängden slår rätt snart igenom i konsumentprisindex (det kan röra sig om ett par år eller så). För en kurva som sträcker sig över flera decennier bör inte skillnaden bli så stor.

Penningmängdsökning och prisökningar är ju två helt olika ting.

Det förra orsakar det senare.

Prisökningarnas storlek bestäms visserligen av penningmängdsökningen, men också av produktionsökningen.

Fast i avsaknad av inflation (penningmängdsökning) skulle priserna inte öka utan tvärtom sjunka.

Detta är förstås du också medveten om...

Självfallet.

...hm, vet knappt vad vi diskuterar längre.

Undrar också, eftersom vi för en gångs skull är överens.

(Allt det här är förstås elementär "österrikisk" ekonomi, så värdet i detta meningsutbyte måste väl ligga i att upplysa forumets keynesianer om att det finns annat än keynesianism.)

Min poäng är att stigande aktiekurser inte är något bevis på marknadens förträfflighet.

Håller med om det till c:a 110%. Generellt stigande aktiekurser visar ju bara att vi befinner i "boom-stadiet" av en "boom-bust-cykel".

Naturligtvis ska man lägga märke till att detta gäller för *generellt* stigande aktiekurser. Om det är ett enskilt företags aktier som stiger, betyder det att just det företaget går bra. Likaså om en hel bransch har stigande aktiekurser när just den branschen expanderar kraftigt. (Jag har för mig att det finns någon ekonom borta i Kalifornien som har utbrett sig om det här...)

Om penningmängden var stabil skulle aktiekurserna inte stiga, i vart fall inte så länge inte sparkvoten ökar, även om ekonomin gick framåt. De skulle så klart stiga i reala termer, men inte i nominella.

Skulle tro att du har rätt i det också. Kommer jag på någon invändning, får jag väl hojta till.

[Annan debattör:] Men nu har du ju inflaterat ditt medhållande [d.v.s. genom att hålla med till c:a 110%].

Hyperbol är i vissa kontexter en permissibel retorisk devajs!

Poppertrams

Vad jag anser om Karl Popper och hans anhängare är förmodligen redan allmänt känt. Ta det nedanstående som ytterligare ett illustrativt exempel. Det var en liten Popperanhängare som lade sig i Filip's Björners tråd om "kontextuell absolutism".

Där övertygade du mig allt. Ulf Ekman *vet* att gud existerar. Läsrekommendation, Popper, *The logic of scientific discoveries*. Särskilt kapitel 1 sektion 8.

Du borde skämmas ögonen ur dig för att skriva något sådant. Hårda ord kanske, men att jämställa Filip med Ulf Ekman bara för att Filip råkar *veta* något är faktiskt rena rama pajkastningen. (Jag hade starkare ord på tungan, men jag höll inne med dem.)

En induktiv generalisering så god som någon är f.ö. att anhängare av Karl Popper är ur stånd att begripa någonting som helst. Eftersom detta är en tes som i princip låter sig falsifieras, undrar jag varför jag aldrig någonsin ser något falsifierande motexempel.

Om Filip's försäkran att han vet något är en vetenskapligt giltigt argument är förstas Ulf Ekmans det också. Det är just därför vetenskap handlar om universella intersubjektivt testbara propositioner⁶, inte någons nycker eller försäkringar om han faktiskt vet.

Filip får svara på det här, om han har lust. Själv arkiverar jag det tills vidare i min mentala mapp märkt "Struntprat".

[Efter närmare betänkande:] Jag ska nog svara i alla fall, så får vi se om det går hem.

Det Popperanhängaren skrev igår är ett exempel på ett av de billigaste knep irrationalister använder sig av. Det går ut på följande: eftersom varken självklarheter eller absurditeter låter sig bevisas, är det ingen skillnad dem emellan. Självklarheter är absurditeter, och absurditeter är självklarheter. Filip Björner är Ulf Ekman och Ulf Ekman är Filip Björner.

Men skillnaden är förstas den att självklarheter inte *behöver* bevisas, medan absurditeter inte *kan* bevisas.

OK, jag gick själv på sådana här resonemang när jag var sexton och trodde att jag hade någon sorts helig plikt att leverera ett filosofiskt försvar för kristendom och gudstro. Resonemang av typen "2+2=4 är lika mycket en trossats som att Gud existerar".

Men de flesta av er är väl ändå äldre än sexton? Och det handlar väl heller inte om den heliga plikten att försvara kristendomen? Nej, här handlar det nog om att visa att man läst och tillondogjort sig Karl Popper.

Som om det skulle vara så mycket bättre.

Det råkar bara vara så att de senaste 100 åren lett fram till att den samlade forskarkåren på ett eller annat sätt är falsifikationister.

Det råder m.a.o. samma breda konsensus här som i klimatfrågan.

Som tur är finns det en uppsats på nätet som effektivt sticker hål på det här: "A Skeptical Look at Karl Popper" av Martin Gardner. Ett kort citat bara:

⁶) "Intersubjektivitet" är ett stycke nonsens som Popper tagit över från sin favoritfilosof, Immanuel Kant.

Eftersom den "sanna verkligheten", enligt Kant, är oåtkomlig för oss, är det förstas omöjligt att komma med "objektivt testbara propositioner". Att något är "objektivt sant" betyder att det stämmer med verkligheten - men den är ju oåtkomlig! Så i stället för att ta reda på hur saker och ting förhåller sig i denna oåtkomliga verklighet tar man i stället reda på vad folk kan vara överens om, och ersätter "objektivitet" med "intersubjektivitet".

Popper vände sig emot idén att vår kunskap skulle kunna ta sin utgångspunkt i det för varseblivningen givna - med motiveringen att våra sinnesintryck är *subjektiva*. (Det är de förstas inte alls, men jag ska inte dra den saken en gång till.) Men om man uppfattar något med sina sinnen, och sedan finner att någon annan uppfattar detsamma med *sina* sinnen - då är "intersubjektivt", och då är det OK. (Informationen återigen från Bo Dragsdahls föreläsningar om Popper.)

Popper's great and tireless effort to expunge the word induction from scientific and philosophical discourse has utterly failed. Except for a small but noisy group of British Popperians, induction is just too firmly embedded in the way philosophers of science and even ordinary people talk and think.

Confirming instances underlie our beliefs that the Sun will rise tomorrow, that dropped objects will fall, that water will freeze and boil, and a million other events. It is hard to think of another philosophical battle so decisively lost.

Och Gardner är inte ens objektivist!

Och tur är det att Popper misslyckats med att fördriva induktion ur vetenskapen. Induktion är vetenskapens själva livsnerv! Den dag Popper får sin vilja igenom har vi ingen vetenskap längre! Bo Dragsdahl gjorde rätt som gav sina föreläsningar om Popper titeln "Karl Popper's Assault on Science".

Popper är så mainstream att ingen ens reflekterar över det längre. [...] Hans intryck på vetenskapsfilosofin är långt djupare än på statskunskapen och även där är hans teorier så mainstream att ingen ens reflekterar över det längre.

Ja se, det gäller att ha den kompakta majoriteten i ryggen! Men det enda kornet av sanning här är att de finns de som inte reflekterar.

Och den som inte inser vikten av att ha den kompakta majoriteten i ryggen rekommenderas ett studium av Henrik Ibsens pjäs *En folkefiende*.⁷

Att empirisk vetenskap ska vara falsifierbar är så självklart att frågan är död.

Ursäkta, men det här är verkligen ett "halmdockeargument". Att vetenskapliga hypoteser kan falsifieras (och att detta är en fullt legitim metod när man bedriver vetenskap) har varit känt långt innan Karl Popper ens var på tänkt. Vad Popper har "bidragit" med är idén att detta skulle vara den helt *allenarådande* metoden inom vetenskapen. Vad han har sagt är inte bara att vissa hypoteser kan falsifieras, utan att ingen som helst hypotes någonsin kan, eller får, verifieras!

Vi är alla liberaler nu. Så var det inte på 30-talet, tacka Popper och Hayek för det (och andra, men främst dem).

Jag är inte liberal. Inte om liberalismen grundar sig på Karl Popper.

\$\$\$

Popperianer framhåller tvärtom att man inte kan bevisa sanning, bara det som är falskt.

Filip: Men... hur kan man någonsin bevisa att något är falskt utan att i och med det bevisa att det är *sant* att detta något är falskt?

Nej, det är klart. Och det är tydligen ingen som har uppmärksammat att det här är en variant av det urgamla filosofiska skämt som kallas "den kretensiske lögnaren". Någon ställer sig upp och säger: "Jag ljuger alltid." Om det här påståendet är en lögn, så är det förstås en lögn. Men om det är sant, är det också en lögn, eftersom killen i så fall lyckats haspla ur sig åtminstone *ett* sant påstående och alltså inte *alltid* ljuger.

Om påståendet att man "inte kan bevisa sanning" är sant skulle det vara obevisbart, ifall det vore sant. Men är det falskt, är det lätt som en plätt att motbevisa det. Vilket i det här fallet är motbevis nog.

Att man ens ska behöva öda tid och tankemöda på en sådan sak...

\$\$\$

Jag lade in en del äldre material om Popper (tidigare publicerat i Nattvaktaren) på LD, men särskilt mycket "poppertrams" att bemöta blev det inte, så jag nöjer mig med följande korta replikskifte:

Nu när Newtons lagar falsifierats, innebär väl inte det att allt Newton sagt är falskt?

Svar: Nej, Newtons gravitationslag är bara ett specialfall av den allmänna relativitetsteorin.

Exakt. Och den allmänna principen här är att gammal kunskap inte "falsifieras" eller kullkastas av ny kunskap, utan att ny kunskap bygger vidare på gammal kunskap.

Jag är fortfarande ingen specialist på Einstein, men hans relativitetsteori innebär ju inget annat än smärre modifieringar av Newtons mekanik, när det handlar om saker som rör sig nära ljushastigheten. Och utan Newton (och Faraday och Maxwell och kanske några till) skulle ju Einstein inte ens ha kunnat ta ett första steg mot sin relativitetsteori. Liksom Newton själv inte skulle ha kommit särskilt långt utan Galileo och Kepler och några till.

⁷ Den som tvunget måste ha en kompakt majoritet i sin rygg avslöjar förstås att han själv, på aldeles egen hand, är en ynkrygg.

Anarkokapitalism och libertarianism

Anarkokapitalisten Per Bylund skrev i somras en uppsats, "Behövs staten?", i nättidskriften Captus. Carl Svanberg kritiserade den på sin blogg under rubriken "Behövs libertarianismen?" Fanskapet kom med en replik där han "drog på smilbanden".

Jag har läst din uppsats, och jag drar sannerligen inte på några smilband, för den är smörja från början till slut. Ta bara detta:

En så pass enkel grundprincip som självägande blir alltså inte alls enkel när man börjar skissa på systemet. De personliga preferenserna och tolkningarna har företräde...

Vad är det för "preferenser" du pratar om här? Ska vi ta det här lite långsamt? Människor har alla möjliga olika preferenser som en nattväktarstat överhuvudtaget inte lägger sig i. Det finns säkert de som föredrar havregrynsgröt framför vindaloostryta, men ingen skulle väl komma på tanken att skriva in det i en nattväktarstats konstitution? Lika lite som jag skulle skriva in klassisk musik framför hårdrock, även om jag faktiskt föredrar klassisk musik.

Det är ju faktiskt inte förrän någon visar preferenser för brottshandlingar (och *agerar* efter de preferenserna) som en nattväktarstat ingriper. Den som föredrar sex med främmande flickor (eller pojkar) i en mörk park framför det äktenskapliga umgänget kan räkna med kännbara påföljder, ifall han lever ut sin preferens.

Även om principen om självägande omformuleras till den ofta omtalade icke-aggressions-principen blir resultatet godtyckligt. Uppenbarligen är aggression inte så enkelt att definiera – varför är statliga åtaganden i vissa fall per definition aggression, men inte i andra?

Nattväktarstaten ägnar sig inte åt "aggression". Den använder sin tvångsmakt mot dem som själva initierat tvång. Det är en rätt till självförsvar som dess medlemmar *delegerat* till den. Och att kalla självförsvar för "aggression" är med förlov sagt rena svineriet. Och det har du mage att kalla "godtyckligt".

Ytterligare problem finns med den nyliberala praktiken: vad är det som får staten att bibehålla sin storlek? Historien lär oss att makt sällan är konstant; den tenderar att öka just för att makt alltid attraherar, och småningom hålls av, den som är intresserad av makten per se, och som därför gärna ser att den ökar. Det spelar ingen roll om staten begränsas genom konstitution eller maktindelning, vilket exemplet USA visar med all önskvärd tydlighet.

Det här är faktiskt det enda anarkokapitalistiska argument jag hört som har det minsta fog för sig. Det är sant att "makt korrumpierar", och det är sant att det är ett enormt problem att övervinna för oss som vill ha en nattväktarstat. Men om vi accepterade att det vore *omöjligt* att övervinna, skulle vi lika gärna kunna packa ihop med en gång och försöka dra oss fram bäst vi kan med den förvuxna "välfärds"stat vi har idag. Vi löser det i varje fall inte med anarkism. För notera att tesen "makt korrumpierar" gäller precis lika mycket för de till "skyddsorganisationer" omdöpta rövarband som ska föreställa ta till vara våra rättigheter i ett anarkistiskt samhälle.

Den här slutsatsen har alla som kallar sig anarkokapitalister dragit – om man önskar frihet och anser att endast individen själv har rätt att begränsa sin frihet, då går det inte att med hedern i behåll förespråka en stat. Lika lite går det att förespråka en universellt gällande uppsättning regler eller rättigheter. En lösning som gäller för samtliga, även om den hålls till ett minimum i en nattväktarstat, blir till sin natur begränsande för åtminstone någon. Hur kan den då sägas inte vara förtryckande?

Ja, det blir värre och värre. Det finns "en universellt gällande uppsättning regler eller rättigheter" som skulle gälla i en nattväktarstat (och som i viss mån faktiskt gäller redan nu), och de rättigheterna är "begränsande för åtminstone någon". Vad Hagamannen gjorde är förbjudet redan idag och kommer att vara om möjligt ännu mer förbjudet i en framtida nattväktarstat – så visst förtrycker staten Hagamannen. (Om du invänder att jag vantolkar dig och att du inte sagt ett ord om Hagamannen, så svarar jag att det har du visst det: det är *implicit* i vad du skriver ovan.)

Det är en illusion att tro att rätten till liv, frihet och egendom kan vara resultatet av ett tvingande system.

Nattväktarstaten är inget *tvingande* system. Nattväktarstaten tar hand om något som dess medlemmar *delegerat* till den. Inte ens finansieringen av nattväktarstaten är tvingande (något som du mycket väl borde känna till, med tanke på att Ayn Rands uppsats om saken har varit tillgänglig sedan 1963.) Den som inte *vill* ansluta sig till nattväktarstaten slipper. Han ska bara inte åberopa nattväktarstatens skydd, när han behöver det. (Och när väl nattväktarstaten är införd, kommer försöken att starta "konkurrerande stater" eller skyddsorganisationer att mötas av skrattsalvor – vilket är vad de förtjänar. Vad gäller rättsliga påföljder tror jag att en mild tillrättavisning räcker; för ingen som inte är direkt kriminell skulle i det läget komma på en sådan idé.)

Men att anarkokapitalister idag kommer med halmdockeargument mot nattväktarstaten har i varje fall jag lite svårt att skratta åt. Det snarare vänder sig i magen.

\$\$\$

En annan fråga är om det är rätt att sätta likhetstecken mellan "libertarianism" och "anarkokapitalism". Eftersom det finns gott om libertarianer som inte är anarkister, är det ju fel. Det värsta man kan säga om dessa libertarianer är att de har svårt att dra rågången mot anarkism. Stefan Karlsson kom med några invändningar:

Så George Reisman, som samverkar med libertarianiska Ludwig von Mises Institute, saknar heder?

Retorisk fråga, förmodligen, så låt mig ge ett lika retoriskt svar: i just den här saken visar Misesintitutet upp Rbetydligt mer heder än vad Peikoff/ARI gör!

Libertarianism är helt enkelt åsikten att det är fel att initiera våld (inklusive implicit våld som hot, stöld och bedrägeri). Inget mer, inget mindre. Det är kort sagt liktydigt med objektivismens politiska filosofi. [...] Givet denna insikt kommer vi fram till att objektivisterna faktiskt är libertarianer.

Svaret på detta är ett rungande "ja och nej". Jovisst, detta är objektivismens politiska filosofi. Dessutom känner jag till att Ayn Rand en gång i ett personligt samtal sade ungefär så här: "Namnet på den politiska delen av min filosofi är 'libertarianism'." Denna uppgift har jag visserligen från "djungeltelegraf", men jag tror knappast att personen som sade det (Joan Kennedy Taylor) ljög, för jag kan inte se vad hon skulle ha för skäl att ljuga om det. (Det här inträffade vid mitten eller slutet av 60-talet.)

Det finns för all del objektivister som verkar tro att libertarianismens (eller nyliberalismens) ondska ligger i ordet. Det tar sig det uttrycket att såfort någon kallar sig "nyliberal", drar de slutsatsen att han/hon helt enkelt måste vara anarkist (eller "anarkokapitalist") och försöker bevisa det genom någon sorts avancerad (bisarr) "begreppsanalys". Det är naturligtvis inte sant.

Men man får ju inte glömma bort att objektivismen är ett integrerat filosofiskt system och inte ett "lapptäcke av ståndpunkter". Det går inte att bortse från "philosophical underpinning" här. Objektivismens politik bottnar i dess etik (som i sin tur bottnar etc., etc.) Utan denna "underpinning" finns det ingen "underpinning" alls, och alltihop blir bara "nyckdyrkan". (Vilket f.ö. är summan av den Schwartzska kardemumman i "Libertarianism: The Perversion of Liberty".)

Exempelvis har de libertarianska ekonomerna Ludwig von Mises och Henry Hazlitt lovprisats, trots att båda var etiska utilitarister och trots att Mises dessutom förespråkade en kantiansk kunskapsteori.

Jovisst. Men det har ju faktiskt gjorts med en del "caveats". Om dessa saker har jag utbrett mig på annat håll.

Personliga dispyter kan ibland få vissa annars rationella personer att bete sig irrationellt...

Det håller jag fullständigt med om. (Nog sagt...)

Dispyten mellan nattvaktarstatslibertarianer och anarkistiska libertarianer är en diskussion om medel, inte mål.

Den saken håller jag däremot inte med om för fem öre. (Se min uppsats "Är 'Frihets'fronten anarkistisk?") Om en rörelse har "statens söndervittring" som mål, är det ett helt annat mål än "vi nattvaktarlibertarianer" förespråkar. I och för sig är det nog sant att anarkokapitalisterna faktiskt tror på sina "privata skyddsorganisationer". Men att de tror på det gör det ju inte rätt.

Till sist måste påpekas att det finns ingen libertariansk rörelse. Eller rättare sagt det finns ingen enhetlig libertariansk rörelse.

I så fall vill jag gärna påpeka att det inte heller finns någon enhetlig *objektivistisk* rörelse – och att det inte ska finnas någon heller. Jag har "auktoriteten på min sida" här. Det står klart och tydligt i Ayn Rands uppsats "To Whom It May Concern" från 1968 att hon ville att objektivismen skulle vara en "gräsrotsrörelse", inte en *organiserad* rörelse. Existensen av en "organiserad rörelse" är helt emot Ayn Rands egna intentioner.

(Därmed inte sagt att allt ARI gör är fel. Men institutet kunde gott byta namn till "The Leonard Peikoff Institute".)

Min poäng var den att jag inte ser det som konstruktivt för objektivister och libertarianer att betrakta varandra som fiender. I vissa fall kan det till och med vara berättigat med viss samverkan, som när det gäller att sprida det misesianska paradigmets inom nationalekonomi. Där är det i dagsläget bara libertarianska organisationer som Mises Institute som gör någon nytta, medan däremot Peikoffs grupp knappast gör något alls och i den mån de gör något är det direkt kontraproduktivt (som att bannlysa Reisman och publicera Salsman).

Det innebär dock självfallet inte att man ska avstå från att kritisera de dåliga idéer som vissa libertarianer har, exempelvis då anarkokapitalismen.

Klart att jag håller med dig om det.⁸ Och "libertarianism" är hur som helst en paraplyterm, så självfallet måste man bedöma varje person och varje fråga för sig.

Sedan finns det andra frågor där "Peikoffs grupp" faktiskt är bättre, som t.ex. i fråga om Irakkriget.

\$\$\$

Det är kanske onödigt att ta upp saker som Carl redan besvarat, men det finns en del underligheter jag gärna vill kommentera.

Ta Ayn Rands syn på homosexualitet. Jag delar inte alls den synen (det lilla jag vet om den). Men vad har det med ämnet att göra? Anarkism blir inte mindre fel, och libertarianismen i allmänhet blir varken bättre eller sämre, av att Ayn Rand hade fel i fråga om homosexualitet.

Och f.ö. skrev jag "det lilla jag vet", därför att den enda källa vi har är ett kort frågesvar efter en föreläsning. Det är inte direkt en fjäder att göra en hönsgård av, eller en kedja av kycklingfarmer.

Och sedan frågan om det är rätt att ta ut skatt för kriget i Irak. Har ju inte heller med anarkismen att göra. Men svaret på frågan (för att upprepa vad som sagts åtskilliga gånger förr) är att *alla* skatter är orättfärdiga, så länge inte beskattningen (i enlighet med Ayn Rands uppsats om saken) är helt frivillig. Så varför hänga upp sig på just *den här* skatten?

Och (för att återigen upprepa något som redan upprepats till leda) så är kriget mot Irak, så som det bedrivs idag, djupt orättfärdigt. Det är inget annat än meningslös – och *blodig* – självuppoftning från USA:s sida. Men antag att det i stället fördes ett krig som faktiskt gick ut på att *tillintetgöra* fienden och *avlägsna* det dödliga hotet från de islamistiska makterna. Så länge vi ändå lever i en värld där tvångsbeskattning är en realitet, funnes det ju än

⁸) Jag vill gärna understryka hur rätt Stefan har här. Att Reisman bannlyses och Salsman publiceras är inget mindre än *skandal*.

mindre anledning att opponera sig mot *just den* skatten, när det finns så många andra skatter som bara är rent slöseri.

Och så frågan om "risken med att de som får ratta våldsmonopolet missbrukar sin makt". Javisst finns det en sådan risk. Men (som jag var inne på i svaret till Bylund ovan) är risken precis densamma med privata skyddsorganisationer. Att sådana skyddsorganisationer är "konkurrensutsatta" gör varken till eller ifrån här. De mest prominenta privata skyddsorganisationerna i dagens Sverige är Hell's Angels och Bandidos – och de blir inte ett dugg bättre av att de konkurrerar med varandra.

Och till sist det klassiska anarkokapitalistiska argumentet:

Sedan är det ju så att du anser att den privata sektorn är överlägsen allt annat, hur kommer det sig då att du inte anser att den privata sektorn är bäst på säkerhetstjänster såsom polis och militär?

Har besvarats femtioelva gånger förr (allra först, tror jag, i Ayn Rands uppsats "Statens natur", men också t.ex. i Binswangers uppsats om saken). "Konkurrens" är ett begrepp som äger tillämpning på fredligt handelsutbyte. "Konkurrens" med knytnävsslag – eller sablar, batonger, pistoler eller interkontinentala missiler – är något helt annat! Det finns en bra samlingsterm: *krig*.

\$\$\$

Saxat från en annan debatt:

En nattväktarstat skulle bara ägna sig åt att klämma åt brottslingar, bedragare och främmande inkräktare. Det är bara dessa kategoriers "frihet" som en nattväktarstat skulle inskränka.

Så varför poppar den här idén ideligen upp, att en nattväktarstat skulle innebära en inskränkning av vår frihet? Har vi varit extremt opedagogiska? Eller har vi att göra med människor som inte kan föreställa sig någon annan "frihet" än den att kränka andras frihet?

\$\$\$

Post scriptum: För en tid sedan läste jag om Isabel Patersons *The God of the Machine*, och jag slogs av det här citatet:

Government by force is a contradiction in terms [...]. *Force is what is governed.* Government originates in the moral faculty.

Det här kan ju tyckas paradoxalt, för visst styr stater med tvång? Men om vi verkligen hade en genuin nattväktarstat, skulle det här uttalandet vara alldeles sant. En sådan stat skulle styra bruket av tvång i enlighet med moraliska principer.

Men det är ju inte tillämpligt på något *annat* än just en genuin nattväktarstat.

Får man inte ens röka på krogen för att det misshagar Morgan Johansson, då är man ju definitivt *styrd med tvång*. Värre exempel att förtiga.

Framtida nattväktarstat

Det följande är från en blogg som kallar sig "Who is John Galt". Frågan som kom upp var en framtida nattväktarstats finansiering och om människor som inte vill eller kan betala för nattväktarstaten ska kunna åtnjuta dess beskydd.

Om vi någonsin skulle få ett idealt laissez-faire-samhälle med frivillig beskattning, av den sort som Ayn Rand förespråkar i sin uppsats om saken – och om någon vägrar betala skatt, därför att han är anarkist och inte vill acceptera någon stat alls – då ska han inte heller göra anspråk på nattväktarstatens tjänster när han behöver dem.

Men det är en helt annan sak om någon inte betalar skatt därför att han är för fattig. Sådan fattigdom kommer förmodligen i ett sådant samhälle att vara tillfällig, och personen kommer säkert att betala skatt nästa år i stället. Så om han skulle bli rånad i en park (eller vad som nu kan tänkas inträffa), skulle det vara rätt absurt att vägra honom rättshjälp därför att han just det året inte kunnat betala sin skatt.

Inte för att jag tror att sådana här problem kommer att vara särskilt överväldigande den dag vi nått dithän. Särskilt många anarkister kommer det inte att finnas, och inte särskilt många totalt utfattiga heller.

Sedan tycker jag också att ni alla borde läsa Ayn Rands uppsats – "Statens finansiering i ett fritt samhälle" – med lite omsorg. Hon har ett förslag till frivillig finansiering som går ut på att man tar ut en försäkring på sina

kontrakt. Med det förslaget skulle merparten av skattebördan automatiskt falla på de allra rikaste i samhället – på storföretagarna – för det är de som har de dyraste kontrakten att försäkra. Möjligen (jag spekulerar lite här) skulle det innebära att vi vanliga fattiga inte behöver betala någon skatt alls, eller i varje fall väldigt lite.

Men allt det här är problem för en avlägsen framtid. Det kommer att ta sin tid att nå dithän. Säkert flera generationer.

\$\$\$

Jag tycker jag var rätt tydlig i mitt förra inlägg. Ja, nattväktarstatens skydd ska även innefatta dem som inte har råd att betala. Det enda jag invänder mot är ifall någon anarkist skulle förkasta staten som sådan och ändå åberopa dess skydd, när han faktiskt behöver det; för det innebär en flagrant självmotsägelse.

Och jo, han skulle kunna vända sig till en privat skyddsorganisation i stället. Men vad för sorts skyddsorganisation då? Jag kan bara tänka mig två alternativ:

1. Något kriminellt gäng typ Hell's Angels. Men sådana kriminella gäng skulle vara kriminaliserade i ett nattväktarsamhälle.

2. Något gäng barnrumpor som fått för sig att de kan leka stat. Men, som jag skrev i uppsatsen "Har en nattväktarstat rätt till sitt våldsmonopol?", skulle ett sådant gäng bara bli utskrattat i ett nattväktarsamhälle. Ingen vettig människa skulle bry sig om dem.

Rent praktiskt tror jag nog att en nattväktarstat skulle behandla anarkister precis som alla andra. Det skulle bara vara onödigt krångel att sortera ut dem och särbehandla dem. Men OK: man kan ju tänka sig att anarkisterna får skriva under ett papper, där de anmäler sitt utträde ur nattväktarstaten och går med på att acceptera konsekvensen att de avsäger sig samma stats beskydd. Men så få anarkister som det kommer att finnas kvar, är det nog bara slöseri med papper.

\$\$\$

Jag tror inte att problemet med "free riders" skulle vara annat än ett ytterst marginellt problem i ett nattväktarsamhälle. Men kanske jag borde förklara hur jag tänker här:

Första förutsättningen för att vi alls ska få till stånd ett nattväktarsamhälle är att människor i allmänhet är *betydligt rationellare* än de är idag. Det är därför som jag betonar att det kommer att bli en "lång marsch" och att det kommer att ta mer än en generation innan vi når dithän. Hur många generationer har jag ingen aning om – och när jag ser hur kompakt oförnuftet är idag, misströstar jag.

Men naturligtvis kan inte ens det mest perfekta samhällsskick garantera fullständig rationalitet hos varenda människa. Så även i ett nattväktarsamhälle kommer det att finnas en och annan brottsling eller bedragare – lika väl som det kommer att finnas några som dricker mer (eller röker mer hasch) än de tål. (Vad jag däremot tror att vi kommer att slippa ifrån är kriminella gäng som terroriserar oss andra utan att staten rör ett finger för att bekämpa dem.)

Men om vi nu hade frivillig beskattning, skulle väl knappast en brottsling eller bedragare bry sig om att betala? Det är ju för att bekämpa just dem och deras gelikar som nattväktarstaten finns till!

Men att existensen av ett fåtal sådana människor skulle utgöra ett stort problem när det gäller skatteintäkterna – nej, knappast.

Och med Ayn Rands förslag till frivillig finansiering, som jag nämnde tidigare, skulle merparten av skatterna betalas av de rikaste (utan att det innebär något tvång för dem), och de (relativt) fattiga skulle betala väldigt lite, om ens något alls.

\$\$\$

Post scriptum: Låt mig bara ge ett kort citat ur Ayn Rands uppsats om frivillig finansiering:

Man kan, i det exempel jag givit ovan, lägga märke till att kostnaden för sådan frivillig finansiering av staten automatiskt skulle stå i proportion till storleken av en individs ekonomiska verksamhet; de som befinner sig på de lägsta ekonomiska nivåerna (som sällan om ens någonsin ger sig in på kredittransaktioner) skulle praktiskt taget vara skattefria – fastän de ändå skulle åtnjuta förmånerna av legalt skydd, som t.ex. det som erbjuds av de väpnade styrkorna, av polisen och av de domstolar som har hand om brottmål. Dessa förmåner kan betraktas som en bonus till människor av mindre ekonomisk förmåga, möjliggjord av människor av större ekonomisk förmåga – *utan att de senare på något sätt offras för de förra.*

Det är i sitt eget intresse som människor av större förmåga måste betala för att upprätthålla de väpnade styrkorna, för att skydda sitt land från invasion; deras utgifter ökas inte av det faktum att en marginell del av befolkningen är oförmögen att bidra till dessa omkostnader. Ekonomiskt sett är denna marginella grupp obefintlig såvitt det gäller kostnaderna för krig. Detsamma gäller kostnaderna för att upprätthålla en polismakt: det är i sitt eget intresse som dugligare människor måste betala för att brottslingar grips, oavsett om det specifika offret för något visst brott är en rik eller fattig person.

Det är viktigt att notera att denna typ av gratis skydd för dem som inte bidrar utgör en indirekt förmån och bara är en marginell konsekvens av de bidragandes egna intressen och utgifter. Denna typ av bonus kan inte utsträckas till att täcka direkta förmåner eller till att hävda – som välfärdsetatisterna hävdar – att direkta allmosor till dem som inte producerar ligger i producenternas eget intresse.

Guldmyntfot och inflation

Dessa ämnen borde vara genomtröskade, men det blir de aldrig.

Frågor om guldmyntfoten

Så hur har guld uppstått som betalningsmedel och hur vet man att guld spontant kommer att accepteras som betalning när det inte finns så många användningsområden för guld?

Men det är inte *antalet användningsområden* som är avgörande här. Vad som krävs för att en viss vara (t.ex. guld) ska övergå till att bli ett allmänt accepterat betalningsmedel är bara att det har *något* användningsområde (t.ex., i det här fallet, att det används till smycken) och därmed ett värde. Det är också bra om det har ett *högt* värde (annars skulle järn passa bättre än guld, eftersom det har fler användningsområden, och det gör det ju inte). Och en annan faktor är att det är ett *homogent* material – därför används inte diamanter som pengar, eftersom man inte kan slå mynt av diamanter, och den ena diamanten inte är den andra lik.

Vore det inte bättre att ha t.ex. platina som myntfot?

Säkert skulle det gå att slå mynt av platina också. Om det skulle börja göras, skulle vi få två parallella myntfötter, en guldmyntfot och en platinamyntfot. Det viktiga i så fall är att de båda myntfötterna tillåts fluktuera fritt mot varandra och att inte staten går in och försöker fixera deras värde relativt varandra. (På 1800-talet förekom något som kallas "bimetallism" och som bestod i att staten försökte fixera värdet av guld och silver i förhållande till varandra, och det ledde till problem, för den ena valutan blev alltid övervärderad jämfört med den andra.)

(Det finns lite mer om platina i en något vindlande debatt som jag återgav i Nattvåktaren, årg. 9, s. 25 och framåt. Där kan du också läsa om det olämpliga i att ha vedklappar som myntfot.)

\$\$\$

Vem kommer även i ett relativt modernt samhälle gå omkring med vågar och vikter för att fastställa korrekt vikt på ädelmetallen? En annan fråga blir hur man säkerhetsställer renhetsgraden på stående fot.

Jag instämmer med en annan debattörs något elaka svar på den frågan. ["Det där löstes på redan under den tiden då dinosaurier och människor vandrade tillsammans på jorden. Man styckar upp guldet enligt en fastställd vikt och sätter ett märke på det. Mynt kallas det visst."]

Naturligtvis kommer det alltid att finnas bedragare i världen, så falskmynteri är alltid en möjlighet. Men även om staten inte ska lägga sig i penningväsendet, så ska staten stävja bedrägeri, inklusive falskmynteri. Falskmyntare polisanmäls!

(Dagens pappersmyntfot är förstas i sig ett gigantiskt falskmynteri, som förövas av stater och centralbanker. Men här talar jag förstas om ett framtida, lite mer idealiskt, samhälle.)

Men under en period fram till Första världskriget hade vi faktiskt guldmyntfot i de flesta västländer, och jag känner inte till att just falskmynteri skulle ha varit något stort problem under den perioden.

Troligare så kommer nog folket att inte gå över till en guldmyntfot utan snarare till ett annat lands valuta. Något man kan se på vissa länder här i världen som har dollarn som valuta. Ett annat mer pragmatiskt exempel är Zimbabwe där dom nu tack vare hyperinflationen snart gått över till angränsande länders valutor.

I dagens läge gör man förstas så. Om det egna landets valuta är utsatt för hög inflation, så föredrar man att ha sina besparingar i en valuta som är lite stabilare, t.ex. dollar.

Men man ska inte glömma att det fortfarande finns en del restriktioner mot guld. (Reisman tar upp den saken i sin föreläsning "Money and Banking".) Om sådana restriktioner försvann, skulle det vara ett stort steg på vägen mot remonetarisering av guld.

I fallet Zimbabwe så ratade dom både guld och platina till förmån för den Sydafrikanska randen.

En förutsättning för remonetarisering av guld (eller andra ädelmetaller) i samband med en hyperinflation är ju att en hel del människor varit förutseende nog att ha en del av sina besparingar i ädelmetaller. Och jag tror inte att fattiga bönder eller arbetare i Zimbabwe har guldmynt insydd i sina madrasser.

Sedan vet jag inte om de har drastiska restriktioner mot innehav av ädelmetaller i Zimbabwe. Med Mugabe vid styret kan man ju vänta sig det värsta. Men, som sagt, det är mer än jag vet.

\$\$\$

Är det teoretiskt möjligt att ha en myntfot som baserar sig på en vara med begränsad livstid? Någon skojade om en cigarettmyntfot.

Naturligtvis inte i det långa loppet. Men cigaretter har faktiskt ibland använts som betalningsmedel, när det inte funnits annat att tillgå. Fast ett problem på inte alltför lång sikt med en sådan "myntfot" är att om folk sparar sina cigaretter en längre tid och använder dem som "pengar" i stället för att röka upp dem, blir cigaretterna så torra att det smakar pyton att röka dem. Sådana problem uppstår liksom inte med ädelmetaller...

Någon här på forumet förde en gång marijuanamyntfot på tal. Min invändning var att i så fall skulle marijuana snart bli för dyr att rökas.

En fördel med radioaktiva ämnen över cigaretter är att förfallet är lättare att beräkna.

Fast en ännu bättre idé vore väl att använda något material som är väldigt svårförstörbart.

Ja, som guld, t.ex.

Hyperinflation

Vad händer om man "tillåter" hyperinflation, är det verkligen "ohållbart"?

Rekommenderar en studieresa till Zimbabwe!

Den naturliga slutpunkten för en hyperinflation är när penningvärdet sjunkit så djupt att det sammanfaller med produktionskostnaden för papperspengarna, d.v.s. papper + trycksvärta + kostnaden för att hålla igång tryckpressarna (förmodar att de kan behöva oljas ibland, och kanske repareras också).

För det mesta upphör hyperinflationer lite tidigare än så: man överger pappersvalutan och inför någon annan myntfot. Så slutade t.ex. den tyska hyperinflationen på 20-talet. Bäst vore förstås om den nya myntfoten vore en 100-procentig guldmüntfot. Men i dagens läge är det nog att hoppas för mycket – åtminstone så länge Mugabe sitter kvar.

Och förresten: Mugabe försöker hantera hyperinflationen genom priskontroller – vilket naturligtvis gör saken ännu värre.

Och inte heller det är ju nytt under solen. Robespierre gjorde likadant under Franska revolutionen, när assignaterna ledde till hyperinflationen. Den gången löstes problemet genom att Robespierre blev giljotinerad. Om det samma händer med Mugabe återstår att se.

Men idag när nästan alla pengar är digitalt lagrad information, så är kostnaden för att lägga på n stycken nollor verkligen mycket nära noll.

Men vi använder fortfarande både sedlar och mynt. Ifall den dag skulle komma då alla pengar är digitala och vi bara betalar med plastkort, skulle gränsen förmodligen vara kostnaden för att hålla datorerna igång och producera plastkortet.

Men varför, och när?

Hyperinflationens skadeverkningar blir någon gång så stora att t.o.m. politiker kan se dem. I slutstadiet av den tyska hyperinflationen betalades lönerna ut två gånger om dagen, en gång på morgonen och en gång på eftermiddagen, så att folk skulle kunna handla för pengarna innan de förlorat alltför mycket i värde. En uppenbar skadeverkning av detta, sådan att t.o.m. politiker kan se den, är att folk inte har tid att jobba, eftersom de måste gå ut och handla upp sin lön.

Hittills i år har penningmängden i svenska kronor ökat med ca 15%.

15% är mycket, men det är inte *hyperinflation*. (Men det är förstås alldeles för mycket i alla fall.)

Och det är naturligtvis alldeles riktigt, som en annan debattör påpekat, att folk helt enkelt slutar att använda papperspengarna när värdeförstöringen går för långt.

En sak som en hyperinflation skulle kunna leda till är spontan remonetarisering av guld och silver. Men det förutsätter också att folk varit tillräckligt förutseende för att ha en del av sina besparingar i guld och/eller silver – så att de har något att betala med. Så vill man gardera sig mot framtida hyperinflation, är det en god idé att spara åtminstone en del av sina inkomster i guld/silver.

Onödig polemik

Skulle ha varit onödig om folk läst rätt första gången.

Du säger på en plats i Nattvaktaren [årg. 9] att man inte kan tala om pengar om man skulle ha träkubbar som bas för valutan. Det anser jag att du har fel i. Givetvis är det en helt värdelös grund för en valuta och denna skulle aldrig slå igenom. Det gör inte att man inte skulle kunna ha vedkubbar som bas för en valuta och i ett helt fritt samhälle också bör ha rätt att prångla ut sådan valuta.

Ursäkt en sur kommentar sent på kvällen, men det här är nattmösseprat.

Självfallet har vem som helst rätt att prångla ut vad som helst i ett fritt samhälle, inklusive vedkubbar.

Men eftersom var och en i ett fritt samhälle också har sin fulla rätt att *avvisa* en sådan myntfot, har ju saken enbart "akademiskt" intresse.

Ta förresten och läs den där texten av Menger⁹ som jag ideligen hänvisar till, för den förklarar faktiskt *varför* just ädelmetaller blivit pengar, medan vedklabbar och liknande lämnats att brinna upp!

Det är också helt felaktigt av dig att skriva att detta inte skulle vara pengar utan en aktie.

Det var väl ändå inte det jag skrev? Jag skrev att en aktie i ett skogsbolag är en aktie och ingenting annat.

Medges att jag återgav en något förvirrad debatt med en något förvirrad objektivist.¹⁰ Men jag trodde faktiskt att när jag lyckats övertyga Filip Björner om att "vedklabbsmyntfoten" inte är en alldeles lyckad idé, så skulle jag slippa ta upp idén en gång till!

Fast ibland tror jag att jag är tvungen att förklara vartenda ord, varenda bisats och vartenda kommatecken i vartenda inlägg jag någonsin skrivit i vartenda ämne jag någonsin tagit upp, en gång till och två gånger till och n+1 gånger till – och det hjälper ändå inte.

⁹ *Principles of Economics*, s. 257–285. Killen jag diskuterade med har tydligen läst Menger, att döma av hans replik senare, men han lyckades röra ihop det i alla fall.

¹⁰ I just den här frågan, vill säga.

Men det är ändå viktigt att göra klart att i princip vad som helst kan användas som universellt bytesmedel, m.a.o. pengar. Vete och snäckor är ju historiska exempel på vad som faktiskt har använts som bytesmedel. Men i en mer avancerad ekonomi så har ädelmetallerna, företrädesvis guld, givetvis bättre egenskaper som myntfot.

Visst, visst – men det här missar ju ändå poängen. Samma mekanismer som i primitiva samhällen gjort snäckskal (eller boskap) till betalningsmedel har lett till att i stället ädelmetaller blivit betalningsmedel i mer avancerade samhällen. Och när ädelmetaller väl blivit betalningsmedel är det komplett meningslöst att försöka gå tillbaka till snäckskal eller boskap. Så det där ”i princip vad som helst” är allt en missförstådd princip!

Jag tror att ni i grunden talade förbi varandra i debatten. Den här Filip talade om att vad som helst i princip kan vara myntfot medan du talar om vad som är att föredra att använda som myntfot.

Nåja. Jag blev mest frustrerad över att det tog så lång tid för Filip att fatta min poäng. Men jag tror han gjorde det till slut.

Att utge en valuta vars myntfot består i en mix av materiella tillgångar av olika slag är dock teoretiskt möjligt. Man kan ha en valuta vars myntfot består i en ”varukorg” bestående av aktier, fastigheter, guld, vedkubbar, vete och snäckor om man vill det.

Jag håller inte med om det, men tydligen har jag misslyckats kapitalt med att förklara varför. Får väl göra en kraftansträngning någon gång...¹¹

Sedan ska man vara på det klara över att guldets värde alltid står i relation till vilket värde det har för människor i en given situation. Menger säger exempelvis att under normala omständigheter, d.v.s. att man lever i ett civiliserat samhälle med en avsättningsmarknad för lyxprodukter, kommer en knytnävsstor diamant eller ett kg guld att ha ett mycket högre värde än 3 liter friskt källvatten. Under extrema förhållanden däremot, om man exempelvis håller på att gå under av törst i öknen, och stöter på en beduin med 3 liter friskt källvatten, då är det fullt rimligt att byta bort den knytnävsstora diamant man har i sin ägo mot vattnet. En ädelmetalls värde vilar ytterst på att det finns en efterfrågan på denna ädelmetall. Det gör det i ett civiliserat samhälle där det är mycket enkelt att tillfredsställa basala mänskliga behov. I extremsituationer som den nyss nämnda faller däremot ädelmetallens och juvelers värde brant medan en resurs som vatten, som det under normala omständigheter råder överflöd av och som är i det närmaste helt gratis, stiger i värde. Ty ytterst är det människors efterfrågan som avgör vilket värde en ädelmetall eller en liter vatten har. Tre liter vatten kan således under vissa omständigheter vara mer värdefull än en knytnävsstor diamant eller 1 kg guld.

Självfallet. Håller man på och törstar ihjäl är ett glas vatten värt mer än allt guld i världen! Men en nationalekonomisk teori som bygger på en extremsituation av det här slaget är å andra sidan inte mycket värd... I ett samhälle där människor ständigt är på gränsen till att törsta ihjäl skulle säkert källvatten bli ett allmänt accepterat betalningsmedel. Men det är ju inte i ett sådant samhälle vi lever!¹²

Penningmängdsökning och konjunkturcykler

Följande resonemang stod att läsa på Liberal Debatt:

En missuppfattning som jag stött på flera gånger på detta forum är att all penningmängdsökning skapar konjunkturcykler, oavsett hur de nya pengarna injiceras i ekonomin. Det som dock skapar konjunkturcykler är inte penningmängdsökning per se, utan penningmängdsökning i form av kreditexpansion. Kreditexpansionen ökar mängden tillgängliga lånemedel och gör att räntan sjunker. Den sjunkande räntan leder till att kapitalisterna startar mer långsiktiga projekt, projekt som nu blir lönsamma tack vare den lägre räntan.

Men om pengarna inte injiceras som kredit kommer dessa effekter inte att uppstå. Om t.ex. de nya pengarna ges till en individ som konsumerar allt på direkten, kommer vi snarare att få se en förkortning av produktionsprocessen. Självklart leder varje penningmängdsökning att någons köpkraft ökar på någon annans bekostnad. Men om vi t.ex. antar att staten har rätt att ta ut en viss beskattning, ligger det inget ekonomiskt skadligt i att staten beskattar i form av en måttlig penningmängdsökning. Så länge penningmängdsökningen är stabil (t.ex. 5 procent per år), och marknadens aktörer är medvetna om den, leder den inte till några nationalekonomiska problem. Självklart förflyttas köpkraft från medborgarna till staten, men det är ju själva poängen med all form av beskattning.

(Den här personen – som på LD skriver under namnet Buffy – har helt rätt i att penningmängdsökning via kreditexpansion är den skadligaste formen av penningmängdsökning. Men det andra stycket ovan är – hm – dubiöst.)

Rothbard var inne på det här resonemanget i inledningen till *America's Great Depression*. Jag minns inte den exakta ordalydelsen, men han menade att det vore bättre att pytsa ut de nya pengarna i form av konsumtionskredit, för det skulle ha mindre skadeverkningar på ekonomin.

Men naturligtvis är det här heller inte riktigt bra. Fortfarande är det ju någon som vinner på inflationen på andras bekostnad. Och effekterna i form av stigande priser kommer man ju inte ifrån.

Och dessutom undrar jag hur det här skulle fungera rent praktiskt. Sätta upp små kontor här och var med skylten ”Här finns nya pengar! Kom och hämta!”? Skulle tro att stadens A-lagare rusar dit och hämtar pengar, innan de ställer sig utanför Systemet.

¹¹ ”Varukorgsidén” har framförts av Hayek. En vederläggning av idén har gjorts av Murray Rothbard. Någon gång när tiden räcker till kommer jag kanske att redogöra för vad vederläggningen går ut på.

¹² Det här är också en något bisarr tillämpning av Menger. Menger kom med en del revolutionerande nytt inom nationalekonomin. En av hans stora upptäckter var ”marginalnytteteorin”, som just förklarar sådant som att diamanter är så mycket värdefullare än källvatten, fastän källvatten är livsnödvändigare än diamanter. En annan var just härledningen av varför ädelmetaller blivit allmänt accepterade betalningsmedel (pengar). Och jag säger inte att inte de här båda upptäckterna hänger ihop. Men inte på *det här* sättet!

Pengarna kan injiceras i ekonomin genom statliga utgifter. Staten trycker pengar och använder dem.

OK.

När jag var mycket ung (omkring 1970) och aldrig ens hade hört namnet Mises, hade jag följande idé: eftersom det ändå är staten som trycker upp pengar, borde det inte vara nödvändigt att ta ut skatt, för staten skulle kunna finansiera hela sin verksamhet med nytryckta pengar.

Och då ställde jag mig förstås också frågan: varför gör inte staten helt enkelt så, då? Mitt eget svar på det var "konspiratoriskt": eftersom vi har inflation och samtidigt progressiv beskattning, innebär det att staten tar mer och mer av ens pengar i skatt. Inflationen ger oss mer i nominell lön, och det gör marginalskatten högre, fastän pengarna i realiteten blivit mindre värda. Hela poängen skulle vara att göra oss fattigare!

Men antingen den här konspirationsteorin stämmer eller ej, kan jag inte se att den här planen leder till något annat än att statens makt stärks på oss enskildas bekostnad. De nya pengarna kommer ju t.ex. automatiskt att hamna i händerna på företag som håller sig väl med staten. Och Mises insikt om hur inflationen sprider sig "som ringar på vattnet" och gagnar dem som först får pengarna i handen på bekostnad av dem som får dem senare, när priserna i allmänhet redan stigit, skulle ju gälla fullt ut även med denna plan.

\$\$\$

[Annan debattör:] Jag har lite svårt att se problemet, Buffy, vilka önskvärda projekt är det som inte blir av i en deflationsekonomi som vi däremot erhåller i en inflationsekonomi?

Jag tror jag har sagt det förr, men det förtjänar att upprepas: vi bör hålla oss till de korrekta, "misesianska" definitionerna av "inflation" och "deflation".

Att priser sjunker, därför att produktionen av varor/tjänster i allmänhet är större än produktionen av nytt guld/silver, är *inte* deflation. Deflation är den krympning av penningmängden som inträffar när en tidigare inflationsbubbla spricker. Och inflation är inget annat än att skapa nya papperspengar som inte har någon täckning i guld/silver.

Tror faktiskt att det är Rothbards definition faktiskt även om man kanske kan säga att han är misesian. Reisman sade i alla fall det i [sitt] senaste föredrag om "Money and Banking".

Jag skulle tro att båda har det från Mises från första början. Men det viktiga är ju inte vem som sade det först, utan att felaktiga definitioner av de här termerna kan leda tanken fel.

Om man definierar "inflation" som "pris- och löneökningar" (som är en *effekt* av artificiellt ökad penningmängd) leder det ju lätt till att man tror att prisregleringar skulle vara någon sorts motmedel. Och om man definierar "deflation" som en allmänt sjunkande prisnivå (även om den beror på att produktionsökningen överskrider penningmängdsökningen), så ser man ett helt naturligt prisfall som ett tecken på depression eller recession, fastän det inte alls är det. Och visst är väl det ett misstag som "mainstream"-ekonomer ofta gör?

Mindre seriöst mellanspel

(med anledning av min kommentar om A-lagare)

Ungefär som med dagens socialbidrag med andra ord.

Med den skillnaden att socialbidragen skulle betalas ut med nytryckta pengar.

Det här är alltså inget jag *rekommenderar*. Men det trodde du väl inte heller?

Givetvis inte, jag var mest ute efter att påpeka att vi redan har små kontor över hela landet som delar ut pengar "gratis".

Palmstruchska banken

Johan Palmstruch (1611-1671) var den förste som gav ut sedlar i Sverige. Och den bank han startade omvandlades så småningom till vår nuvarande riksbank. Men för Palmstruch själv gick det illa: hans sedlar saknade täckning, och för det dömdes han till döden, ett straff som dock omvandlades till landsflykt och förlust av adelskapet.

Jag kollade upp Palmstruch i *Svenskt biografiskt lexikon* och hittade ett par intressanta fakta:

1. Palmstruchska banken (eller Stockholms banco, som var det officiella namnet) *var* faktiskt ett statligt monopoli. "Något egentligt privat bolag bildades emellertid aldrig. [...] Banken blev i realiteten en statsinstitution, styrd av funktionärer som konungen utsåg."

2. Det här var ju på den tiden vi hade kopparmyntfot i Sverige. Och 1660 bestämde sig staten för att minska myntens kopparhalt med 17%. Resultatet av detta blev att innehavare av äldre kopparmynt satte igång att smälta ned mynten, eftersom koppars varuvärde nu var högre än deras penningvärde! Och de som hade sina mynt insatta hos Palmstruch tog ut dem för detta ändamål.

3. Det var nu (för att lösa denna "likviditetskris") som Palmstruch började lämna ut "kreditvedlar". Det var förmodligen avsett som ett provisorium i avvaktan på att nya kopparmynt skulle hinna präglas. Men hur som helst, så gavs det ut fler sådana här sedlar än det fanns täckning för, så när folk så småningom ville lösa in sina sedlar, så fanns det inte tillräckligt med koppar för att lösa in dem! M.a.o. ett skolexempel på vad "fractional banking" leder till.

Överproduktion?

Från Carl Svanbergs blogg. Carl har skrivit en uppsats, "Keynes är ond", som han länkade till. En kommentar från Stefan Karlsson fick mig att reagera. (Ta nu bara inte nedanstående kritik som något totalt fördömande av Stefan Karlsson! Han är i själva verket en av de bästa debattörer vi har här i landet just nu.)

En undring: Vad menar Stefan Karlsson med att "det inte vore omöjligt med total överproduktion"? Som jag förstått saken gäller Says lag fullt ut, och allt som anförs som exempel på "total överproduktion" är i själva verket fall av relativ överproduktion av vissa varor.

En vanlig invändning mot Says lag från dem som inte förstått den är ju att den skulle innebära att det är väldigt lätt att sälja kylskåp till eskimåer, bara kylskåpen väl är producerade. Och i verkligheten blir man tvungen att sälja dem till vrakpris för att alls bli av med dem. Min förståelse är att alla motexempel mot Says lag är av samma sort som denna.

Vad jag menade var att det inte är omöjligt att produktiviteten en dag ska bli så hög att folk har allt materiellt de vill ha. D.v.s. det är inte omöjligt på samma sätt som det är omöjligt att någon gud skulle bokstavligen få pryglar att regna ner som manna från himlen. [...]

Varför ta upp det ner det inte lär hända? Ja, helt enkelt eftersom många som läser det lär kunna komma på den invändningen. Då är det meningsfullt att påpeka att förutom att det är väldigt otroligt och ej tillämpligt på faktiska kriser så skulle det inte vara något problem (eller m.a.o. ingen ekonomisk kris skulle existera) om så vore fallet.

Jag tror du har fel – för det finns ingen bestämd gräns uppåt för människans materiella behov. Oavsett vilka materiella behov som tillfredsställs, kommer det alltid till nya. (Det finns ett långt avsnitt om detta i Reismans *Capitalism* med början på s. 42 under rubriken "The Limitless Need and Desire for Wealth".)

Men, POS, det vi diskuterar är möjligheten att alla anser att de inte vill ha några fler varor/tjänster än de redan har. Detta är en attityd som vissa redan idag har av olika skäl (vanligen någon form av antimaterialistisk filosofi). Är verkligen scenariot att denna attityd sprider sig från vissa till alla helt omöjligt? Det vill jag hävda att det inte är. Högst osannolikt, ja, men inte omöjligt.

Det är i varje fall ett skräckscenario. Visst finns det människor idag som har den attityden, men om *alla* hade den, kan jag inte se annat än att det skulle innebära mänsklighetens slutgiltiga nederlag och de livsfientliga krafternas slutgiltiga seger. Visserligen är jag inte världens störste optimist, men *fullt* så pessimistisk är jag inte.

De allra flesta människor har väl ändå attityden "mycket vill ha mer" och skulle gärna skaffa sig (t.ex.) den nyaste och bästa datormodellen, ifall de bara hade råd?

Och förresten gällde väl diskussionen vad som skulle kunna tänkas hända i en avlägsen framtid, när några århundraden av ohejdad laissez-faire-kapitalism åstadkommit ett välstånd som vi idag inte riktigt kan tänka oss? Men om denna antimaterialistiska attityd blir den dominerande, kommer vi ju ändå aldrig att nå dithän. Vi kommer väl snarare att retrogradera till stenåldersförhållanden?

Nog för att jag är ganska pessimistiskt lagd, men det är inte det som det här handlar om. Pessimism/optimism handlar om den sannolikhetsgrad man tillskriver olika möjliga scenarios. Det vi diskuterar är om scenariot är möjligt överhuvudtaget.

Min pessimistiska läggning till trots finner jag det ändå osannolikt att alla eller nästan alla skulle anta hållningen att de inte vill ha ökat materiellt välstånd. Men det måste ändå anses möjligt då en del redan idag har den hållningen, och då det finns primitiva samhällen och primitiva subkulturer i moderna samhällen (som Amishfolket i USA) som i princip har den hållningen.

Jag måste dock återigen understryka att den viktigaste poängen är att även om det är möjligt att total efterfrågetillfredställelse kan uppnås så vore det verkligen inte ett problem om så skulle ske (om det skulle inträffa innebär det ju att det ekonomiska systemet fungerar optimalt), varför det inte kan användas som argument för keynesiansk politik.

OK, Stefan anser att det är ytterst osannolikt, och jag anser att det är helt omöjligt. Jag tror inte vi kommer längre utan att ge oss in på en djupgående debatt om teoribildning och förhållandet mellan teori och praktik.

Det här är väl inte mycket att orda om, eftersom vi alla är överens om att scenariot är verklighetsfrämmande. Men jag tycker den kunskapsteoretiska poängen är lite intressant, så låt mig ge ett par exempel. (Dessutom är det söndag idag, så jag har gott om tid.)

Exempel 1: Det är ytterst osannolikt att Sevilla kommer att vinna spanska ligan. För det fordras nämligen att Sevilla vinner sin sista match, samtidigt som både Real Madrid och Barcelona förlorar sina. Men Barça möter bottenlaget Gimnastic och Real möter Mallorca, som ligger någonstans mitt i tabellen. Men naturligtvis är det fortfarande *teoretiskt möjligt* att Sevilla vinner; det är bara ytterst osannolikt. (Se den spännande upplösningen ikväll på TV4+!)¹³

Exempel 2: Det sägs ibland att om bara tillräckligt många schimpanser satt tillräckligt länge vid tillräckligt många skrivmaskiner, skulle de kunna knacka ihop Shakespeares samlade verk. Men detta är inte bara "ytterst osannolikt", det är helt omöjligt!

Om någon vill övertyga mig om att det ens är "teoretiskt möjligt", måste han/hon först ge mig empiriska belegg på att det går att lära en schimpans att skriva maskin. Ja, kanske är det möjligt, men det räcker ju inte. Nästa steg är nämligen att lära inte bara *en* schimpans utan ett antal zillioner schimpanser skriva maskin. Och för det skulle det fordras zillioner människor som ägnar sin tid åt att dressera schimpanser (för att inte tala om att det

¹³) Real vann före Barça och Sevilla. (Ordning på torpet ska det vara!)

fordras zillioner schimpanser). Så många zillioner finns bara inte! Så om man påstår att det ens är "teoretiskt möjligt", bortser man från minst en zillion faktorer som gör det omöjligt!

Poängen med detta kåseri är att scenariot vi diskuterar hör till "schimpanskategorin", inte till "Sevillakategorin". Jag kan i varje fall inte se annat – för det grundar sig på antaganden som inte låter sig förenas. Det ena antagandet är att tillräckligt många människor är tillräckligt materialistiska för att garantera ekonomisk tillväxt, och det andra är att tillräckligt många skulle vara tillräckligt anti-materialistiska för att sätta stopp för tillväxten.

Naturligtvis är det sant att det finns anti-materialister i varje samhälle eller kultur. (Blir de inte "miljövänner" så blir de trappistmunkar i stället.) Men om de blev så många att de blev dominerande, skulle tillväxten redan ha stoppats eller dragits ner väsentligt. Och det, menar jag, skär sig mot antagandet att de helt plötsligt, i en värld som redan nått fram till laissez-faire-kapitalism, skulle kunna bli så många att de ens kan sätta en liten käpp i hjulet.

Sedan har Stefan säkert rätt i att en keynesian skulle kunna komma dragandes med det här scenariot. Jag tycker bara att det inte är mycket att fästa sig vid. Vilket väl bevisar att jag redan utbrett mig för länge om saken...

Mindre seriöst eftersnack

Underskatta aldrig schimpanser! De har besegrat professionella fondförvaltare som aktiespekulanter! Sen behöver inte en ekonomisk nedgång i samband med allmän konvertering innebära att behovsotillfredsställelse uppstår, så länge de fortfarande bara producerar tillräckligt för att nå den nivå de är nöjda med. Och så länge det tekniska kunnandet för att åstadkomma den nivån är kvar så bör inte det vara något oöverkomligt problem.

Och de jag tänkte skulle komma dragandes med det är inte så mycket professionella keynesianer, som de där vanliga studenterna som essän är riktad till. Att då försöka bedriva en lång filosofisk diskussion om möjlighetsgraden likt den vi haft menar jag är onödigt då poängen (att otillräcklig total efterfrågan aldrig kommer att vara ett problem) ändå kan drivas igenom genom att enkelt konstatera att detta scenario inte är tillämpligt på någon verklig kris och inte skulle vara ett problem om det förverkligades.

Asså, jag tar denna kontrovers på djupaste allvar, så jag *måste* helt enkelt replikera:

1. Jag vet att schimpanser är bra på att kasta pil. Men frågan här var ju om de också kan skriva maskin!
 2. Studenter är dumma, de också! "Akademiska studier i nationalekonomi kan allvarligt skada din förmåga att göra ekonomiska kalkyler", för att travestera en okänd tänkare.
- Äsch, förresten... Jag har ju redan sagt att det inte är mycket att bråka om...

Den underskattade Carl Menger

Gästskribent: Per Nilsson

Den här uppsatsen har tidigare publicerats på Filip Björners e-postlista "Forum för rationell diskussion" och på Carl Svanbergs blogg. Jag tycker den är så bra att den förtjänar en bredare publik.

Ett högaktuellt område för objektivismen är idag Leonard Peikoffs DIM-hypotes, som redogör för betydelsen av Etrikotomin integration, felintegration och desintegration. Undertecknad har länge funderat över vad som egentligen är själva kärnan för integration inom nationalekonomi. Efter att jag började läsa om Mengers *Principles of Economics* insåg jag vilka de mest centrala kriterierna är – och Menger är det tydligaste exemplet på stora nationalekonomiska upptäckter som härrör sig ur oerhört skarp kunskapsteori.

År 1867 observerade Menger att det fanns ett gap mellan de klassiska ekonomernas teorier kring hur priser sätts och hur marknadens aktörer såg på saken rent praktiskt. Smith och Ricardo hade visserligen gjort oss förtjänsten att förklara att prisbildning inte var någon godtycklig företeelse och att den effektivt reglerade produktionsprocessen genom den osynliga handen. Men hur kommer det sig att diamanter (som nästan bara kan användas till olika former av utsmyckning) är mer värt än den livsviktiga tillgången vatten? De klassiska ekonomerna tog därför till nödförklaringen att dela upp värde i två kategorier: bruksvärde och bytesvärde. Det som fattades var teorin om avtagande marginalnytta.

Mengers nya teori identifierade att knapphet satte ytterligare bivillkor på prisbildningen än bara utbud och efterfrågan. Om en vara finns i en viss förutbestämd mängd används den förstas till det användningsområde där

den gör mest nytta. Tillförs ytterligare kvantiteter av samma vara faller priset till värdet som varan innebär för det nya, mindre betydelsefulla, området. Han var inte ute efter att vederlägga den klassiska ekonomin helt och hållet utan snarare rekonstruera den. Som han skriver i *Principles*:

Jag har ägnat särskild uppmärksamhet åt att undersöka de kausala samband som finns mellan ekonomiska fenomen involverande varor och deras korresponderande agenter, inte bara i syfte att etablera en pristeori baserad på verkligheten och placera alla prisfenomen (inklusive räntor, löner, hyror, etc.) tillsammans under ett enhetligt perspektiv, utan även för de viktiga insikter som vi kan erhålla om ekonomiska processer som tidigare varit helt missförstådda.

Slutsatserna nåddes genom att han studerade hur en enskild ekonomisk aktör handlar för att uppnå sina mål och ställer detta i sitt sammanhang till övriga individer i ekonomin som denne kan ha utbyte med. Detta både i fallet med marginalnyttan såväl som i andra typer av frågor, exempelvis i hans teori om pengar. Han förklarar hur byteshandeln övergår i ett monetärt system av helt rationella individuella beslut som driver marknaden. Genomgående är det samspelet mellan människors ekonomiska handlande som formar generella ekonomiska principer. Menger ser både skogen och träden i den.

Där går enligt mig själv den tydligaste gränsen mellan en bra och en dålig ekonomisk teori. Ett exempel på felintegration inom nationalekonomi är teorin om perfekt konkurrens; den bygger på ett orealistiskt tankeexperiment där fullständig information finns tillgänglig för alla, där varor säljs till priset av deras marginalkostnad vid produktionen och där allt sker i ett statiskt system utan att nya innovationer kommer som kan ge någon konkurrensfördelar. Det är således ett begrepp som närmast hör hemma i Platons skuggvärld, vilket alla är medvetna om – men somliga ser det inte som något problem att deducera nya teorier från denna tankekonstruktion. Med andra ord: man flyr till en abstraktion utan någon som helst koppling till verklig ekonomi.

Motpolen till denna kunskapsteoretiska kullerbytta är desintegration, som är ungefär lika illa. Ett exempel inom nationalekonomin vore vissa mikroekonomiska teorier om hur ett dominant företag kan ta ut "överpriser" i all evighet genom att skapa "barriärer" som gör det omöjligt för nya företag att etablera sig (sanningen är förstås den att innovationer och andra typer av förändringar skapar sådana möjligheter – men de tittar bara på isolerade aktörer, utan att tanke på att ekonomin som helhet kan förändras). Ytterligare ett exempel på ekonomer som ägnar sig åt desintegration är Mengers ärkerivaler från "den tyska historiska skolan", som menade att det inte går att formulera allmängiltiga ekonomiska principer, eftersom de inte gäller i alla kulturella kontexter över tid och rum. Det enda som kan ge oss vägledning enligt dem är istället att studera hur historien tidigare utvecklats (med andra ord att substituera teori med en brokig uppsättning konkreter och anekdoter).

Menger var den förste ekonomen inom vad som sedermera kallas för den österrikiska skolan. På senare tid har jag börjat luta åt att han var en större innovatör inom nationalekonomin än vad jag tidigare ansett, en slags Newton om man så vill, vilket till stor del förmodligen beror på hans kunskapsteoretiska premisser. Det återfinns en starkt aristotelisk stil i hans undersökningar av verkliga ekonomiska fenomen och sättet som han bygger en generell teori utifrån det. Vi ser heller inte att Menger talar om subjektivism på det sätt som de flesta moderna österrikare gör; snarare ser han ekonomiska behov som grundade i ett för människan naturligt sätt att värna om sitt välbefinnande. Det är sannerligen ingen wertfreiheit som lyser igenom när Menger skriver att varor värde "inte är något godtyckligt, utan alltid en nödvändig konsekvens av den mänskliga kunskapen om att upprätthållandet av livet, välbefinnande eller en aldrig så oviktig del av dessa, beror på kontrollen av en vara eller en mängd varor". Det handlar även mer om induktion snarare än deduktion då han teoretiserar kring hur enskilda individers agerande kombineras till ett större socialt fenomen såsom pengar och prisbildningsmekanismer.

Av ovannämnda skäl bör Menger studeras extra noggrant av nationalekonomer idag. Hans genombrott talar för sig själva, men vad som vi har glömt är vad hans kunskapsteori och inställning till integration och värden kan göra för en vidare utveckling av nationalekonomin! Det centrala för vad som är integration inom ekonomi är (vad jag själv kan se) just förmågan att se både den enskilda aktören och dennes omgivning samt hur båda påverkar varandra. Utifrån detta kan sedan exakta lagar definieras för en kontext. Alltså för att uppnå en rationell förståelse för ekonomin, måste man åstadkomma en rationell integration, d.v.s. en verklighetsbaserad integration. För att göra det måste man verkligen komma till insikt, som Menger gör, att ekonomin verkligen är en integrerad förening av miljontals individers aktiviteter.

All things are subject to the law of cause and effect. This great principle knows no exception, and we would search in vain in the realm of experience for an example to the contrary. Human progress has no tendency to cast it in doubt, but rather the effect of confirming it and of always further widening knowledge of the scope of its validity. Its continued and growing recognition is therefore closely linked to human progress.

Carl Menger, *Principles of Economics*

Liv och lycka - kort repetitionskurs

En person som ibland kallar sig Lucas, ibland något annat, ägnar sig åt att spamma bloggar och debattföra med exakt samma argument som bemöts förut gång efter annan. (Diskussioner med denne Lucas återges i ett par tidigare nummer av Nattvaktaren.) Det följande är från Henrik Sundholms blogg.

Det var precis det här [frågan om "livet som självändamål och yttersta värdeämätare"] som jag lade ner timme efter timme av obetald arbetstid på att förklara för Lucas på Liberal Debatt och som han ändå fortfarande låtsas är en obesvarad fråga. Jag har återgett det väsentliga av "meningsutbytet" i ett par pdf-nattvaktare, men för dem som inte orkar läsa så mycket text kan jag ju ge en kortversion:

En av de saker som människor eftersträvar, och som Lucas kallar "något annat än livet", är hälsa. Men att hälsa är en del av ett gott liv – och att det är så för livets skull – är väl ändå för uppenbart för att sätta i fråga? Hur kan man missa ett så enkelt faktum som att sjukdom är ett tecken på annalkande död?

En annan sak som många eftersträvar är att bli lyckligt gift. Eller uppnå någon annan form av lycka. Men att man vill bli lyckligt gift därför att ett sådant äktenskap berikar ens liv är ju också tämligen uppenbart. Lycka är den emotionella belöningen för att leva ett gott liv, varken mer eller mindre.

I stället för att fatta – eller ens försöka fatta – sådana enkla samband upprepar Lucas med en druckens envishet idén att "livet som yttersta ändamål" bara kan betyda att man ska leva så länge som möjligt. Precis som om inte livskvalitet skulle betyda lika mycket – om inte mer – än bara livslängd.

Dessutom finns det ju människor som inte har bättre för sig än att ställa till djävulskap för andra – från diktatorer till folk som går ut på nätet och pratar strunt för struntpratets egen skull. Varför skulle sådana människor leva så länge som möjligt? Jag tycker allt att de redan har levat alldeles för länge! Och att det skulle finnas särskilt mycket livskvalitet i sådana människors liv, det tillåter jag mig betvivla.

\$\$\$

Somliga borde läsa på. Härledningen av "livet som värdeämätare" återfinns i "Objektivismens etik" i "Självskhetens dygd". Samma resonemang återfinns också i "Galts tal". Så bara ett par kommentarer "off the cuff":

1. Den enda lycka – eller livskvalitet – som står i ens makt att maximera är ens egen. Om min lycka eventuellt också kan bidra till någon annans välbefinnande, så är det en bieffekt.

2. Visst kan individens rättigheter testas empiriskt. Tesen är att när individens rättigheter respekteras, leder det till frihet, välstånd och kanske rentav lycka; när de kränks, går det mesta åt helvete. All empiri talar för att det är så. Det bör räcka med att jämföra levnadsförhållandena i diktaturer med levnadsförhållandena i relativt fria samhällen.

3. Om någon psykopatisk lustmördare tror att hans lustmord ska berika hans liv (eller någon annans), så drar han bara sig själv vid näsan. Men somliga tror tydligen inte på detta utan att först ha testat det empiriskt!

\$\$\$

För undvikande av eventuella missförstånd så menar jag förstas inte att livslängd skulle vara helt oviktig. Så därför gör man klokt i att hålla sin alkohol- och tobakskonsumtion inom rimliga gränser, inte äta fet mat precis varenda dag, lära sig vilka svampar som är giftiga innan man ger sig ut i svampskogen, se sig om innan man går över gatan (etcetera, etcetera, etcetera).

Men hur man än gör är ju ens livslängd faktiskt begränsad. Våldigt få människor blir mer än 110 år gamla. Och ens livslängd avgörs väldigt mycket av genetiska faktorer som man inte kan göra mycket åt. Dessutom kan man bli så skröplig på ålderns höst att det inte är stor mening att leva vidare.

Sådana gränser finns väl egentligen inte för livskvalitet eller för hur lycklig man kan bli?

Bara som exempel: kan man någonsin höra för mycket av Bach?¹⁴

Att uppehålla livet och att sträva efter lycka är inte två separata frågor. Att betrakta sitt liv som sitt yttersta värde och sin egen lycka som sitt högsta ändamål är två aspekter av samma strävan.

Ayn Rand, "Objektivismens etik" i *Självskhetens dygd*

¹⁴) Henrik Sundholm invände att man möjligtvis kan få huvudvärk av att lyssna för länge på Bach. Men själv har jag aldrig fått huvudvärk av att lyssna på musik som jag gillar – det må nu vara Bach eller Charlie Parker eller Ravi Shankar, för att ta några av mina favoriter. Och poängen är ju ändå att det "aldrig kan bli för mycket av det goda" – blir det för mycket, är det inte längre gott.

Det sägs ju också att "ett gott skratt förlänger livet". Men detta må det vara hur som helst – någon brett upplagd undersökning som verkligen *bevisar* detta har jag inte sett, men troligen ligger det något i det. Men det räcker ju så väl med att skrattet förhöjer livskvaliteten!

Dödshjälp

Från Liberal Debatt.

Det är en sak om du vill avsluta ditt liv för att det endast bringar dig lidande. Det är en helt annan sak om du vill att någon annan gör det åt dig.

Nu pratar du i nattmössan. Det finns fall där den som vill dö inte *kan* göra något åt det själv. Ett sådant fall inträffade någon gång runt 1980, där en nästan totalförklarad kille fick dödshjälp av en känd debattör (Berit Hedeby). Hon fick förresten fängelsestraff för det, men det var rätt kort [ett år] och närmast symboliskt.

Ett annat fall var det ett reportage om i SvD förra veckan. En svårt MS-sjuk kille åkte till Schweiz för att få dödshjälp. Och varför skulle han inte göra det? Ja, ja, han hade kanske kunnat stanna hemma och skurit halsen av sig. Men på vad sätt skulle det ha varit *bättre*? Han fick i stället en lugn och skön död i kretsen av sina vänner.

Idén att dödshjälp i den här sortens situationer skulle vara omoralisk är och förblir sadistisk. Och det är klart att det handlar om undantagsfall, men det ändrar ju inte saken.

Jag vet att det finns fall där de hjälplösa vill dö. Men jag skulle ändå inte klara av att bespara dom deras lidande. Däremot så skulle jag klara av att hjälpa dom att röka smärtstillande knark.

OK. Men att du inte klarar av det är en lite annan sak än att vända sig mot det principiellt.

Att jag sitter och tänker på den här frågan just nu beror på ett skräckuttalande jag läste förra veckan i SvD av Erwin Bischofsberger (jesuitpater). Jag minns inte ordalydelsen, men det var en variant av den gamla kantianska smörjan, som går ut på att livet är som mest värt att bevaras när det blivit outhärdligt. (Bischofsberger kommenterade just det där fallet med den MS-sjuka som jag nämnde förut.)

Visst, men ser du inte det praktiska problemet i att samma person som dödar folk även botar andra?

Nej, det gör jag faktiskt inte. De flesta läkare som har med gamla och svårt sjuka patienter att göra botar så länge det finns en chans att bota; och när det inte längre gör det, övergår de till palliativ vård (d.v.s. koncentrerar sig på smärtlindring). Sådan vård förlänger ju inte patientens liv, utan förkortar det förmodligen. Det kallas också "passiv dödshjälp".

Aktiv dödshjälp är förstås en sista utväg. Den ska inte göras till regel. Men det är bra om den utvägen *finns*.

Då läkarna i regel saknar tillgång till våldsmakt så kan de alltså inte tvinga någon till att bli frisk. I slutändan så spelar det ingen roll hur en människa blir dödad. Död är död. (Att en överdos heroin är att föredra framför att bli klumpigt ihjälslagen är en annan femma.)

Men du måste väl ändå ha missat något här? Patienten *själv* måste be om dödshjälp för att det här ska bli aktuellt. (I annat fall vore det ju fråga om vanligt simpelt mord.) Att följa patientens vilja här är ju raka *motsatsen* till tvång. I just den här sortens fall är det tvång att tvinga någon att leva vidare mot sin vilja.

\$\$\$

Någon påpekade risken för missbruk.

Jag håller med om att det finns risk för missbruk. Så det borde finnas något enkelt men juridiskt bindande regelverk här, med papper som ska skrivas under och bevittnas.

Jag har inte tänkt så noga på saken (för det ju inte det roligaste här i världen att sitta och tänka på sitt eget frånfälle), men om ett par decennier ska jag nog ordna så att mitt liv blir förkortat, ifall jag skulle hamna i koma eller något liknande.

\$\$\$

Jag är skeptisk. På grund av Ryssland: de tar fångar (långtidsdömda) som får donera organ.

Det är Kina, inte Ryssland, som ägnar sig åt detta. Och så är det förstås en himmelsvid (eller kanske helvetesvid) skillnad mellan detta och att hjälpa någon att dö som själv verkligen *vill* dö.

\$\$\$

Det är ändå svårt att uttala sig så knivskarpt i dessa frågor. Jag förhåller mig ganska tveksam till om det bästa verkligen är att tillhandahålla dödshjälp till djupt deprimerade personer som ber om det. Jag tycker nog att moralen bjuder att man försöker angripa depressionen istället för att utan vidare krumbukter hjälpa någon att ta livet av sig. För inte skulle jag kunna hjälpa någon när och kär att ta livet av sig bara för att det är deras uttalade vilja då de befinner sig i en depression. Istället skulle jag göra något för att få dem att komma ur sin depression och vara till hjälp på annat sätt.

Här bemöter du saker som jag överhuvudtaget inte har yttrat. Jag har uttalat mig om svåra och plågsamma Hsjukdomar som faktiskt är *obotliga*. Det är i sådana fall som jag anser att utvägen dödshjälp ska finnas och som jag menar att det är ren sadism att förvägra människor den utvägen. Jag rekommenderar definitivt inte att man ska erbjuda dödshjälp ifall sjukdomen är depression.

Eftersom jag har personlig erfarenhet av depressioner kan jag ju säga ett par ord om saken. Depression är en riktigt otäck sjukdom, och den leder ofta till självmord, ifall den inte blir korrekt behandlad. Men det är definitivt inte någon *obotlig* sjukdom. Allt som behövs är att man får kontakt med en psykiater som har tillräckligt mycket kunskap och tillräckligt mycket vett i skallen för att ställa ut rätt medicinering i rätt dos. Tar man rätt medicin i rätt dos, går depressionen över och man är sitt gamla vanliga ilskna jag igen. (Ilskna i mitt fall alltså.) Det finns absolut ingen anledning att ta livet av sig, än mindre då att be någon annan om hjälp med saken.

Om immaterialrätt

Från Liberal Debatt; uppföljare till min nätnattvaktare i samma ämne.

Jag är ingen specialist på patentlagstiftning, men min "magkänsla" är att patenträtten behöver ett *starkare* rättsligt skydd än den har idag.

Det står ibland i tidningarna om Håkan Lans och hans kamp för att försvara sina patent. (SvD hade ett längre reportage om honom för en tid sedan, men tyvärr minns jag inte exakt datum och reportaget finns inte utlagt på nätet.) Diverse dataföretag i USA använder sig av hans uppfinningar utan att betala honom för det. Det verkar som förgjort för honom att få rätt i domstol. Och Lans lägger ner så mycket pengar på advokater att det finns risk för att han ruinerar sig. Inte riktigt bra, om man säger så.

Naturligtvis finns det gränsdragningsproblem när det gäller patent. Två olika patent kan "överlappa" varandra, t.ex. Eller någon kan göra en uppfinning som i själva verket utgör en förbättring av en redan existerande uppfinning. (Ayn Rand tar upp det här i sin uppsats om "Patent och upphovsrätt" i *Kapitalismen: det okända idealen*. Men någon exakt lösning ger hon ju inte; hon bara pekar på problemet och skriver att lagstiftningen ska "definiera och skydda alla inblandades individuella rättigheter".)

Men man kan (eller rättare får) inte ta dessa gränsdragningsproblem till intäkt för att *avskaffa* patenträtten, så som immaterialrättsmotståndarna vill. Ryker patenträtten, så ryker snart *all* äganderätt, för då finns prejudikatet redan. Som både jag och "tant Rand" påpekar, finns det ingen principiell skillnad mellan patenträtt och äganderätt i allmänhet. Det handlar om rätten till *frukterna av sitt arbete*.

Själva termen "immaterialrätt" är strängt taget vilseledande (eller en "misnomer", som man säger på engelska) eftersom det, både när det gäller upphovsrätt och patent, handlar om rätten till något *materiellt*. En uppfinning måste åtminstone existera i form av en prototyp, innan man kan ta ut patent. En berättelse måste fästas på papper, en tavla måste bli målad, en komposition måste finnas i partitur (och om det gäller improvisationsmusik måste det finnas en inspelning). Om jag komponerar en melodi och bara går omkring och gnolar på den, har jag än så länge ingen upphovsrätt; jag måste som allra minst göra ett demoband.

Jag nämner det, därför att man så ofta får höra argument av typen: "Om jag tänker en tanke, så skulle immaterialrätten innebära att ingen annan får tänka samma tanke - eller också betala mig royalty för tanken varenda gång den tänks." Det är ett "halmdockeargument", men immaterialrättsmotståndare verkar bita sig fast vid det, även sedan man påpekat misstaget.

Förresten blir jag upprörd över angreppen mot patent- och upphovsrätt. Borde jag kanske betala royalty till den som först gav uttryck för denna upprördhet?

Grejen med Håkan Lans är väl att han försökte leka sin egen advokat i ett multimiljard-domstolsmål, och klantade till saker ganska rejält. Vilket självfallet de slipade amerikanska advokaterna utnyttjade.

Det kan nog hända, men det motsäger ju knappast min tes att patenträtten behöver ett *starkare* skydd än den har idag, inte ett svagare.

Att vara utlämnad på nåd och onåd åt slipade amerikanska advokater är inget jag drömmer annat än mar-drömmar om.

\$\$\$

Ovan nämnda "halmdockeargument" dök förstås upp igen.

Om det vore så borde alla som tänker en tanke först bli ägare av den och ingen annan får tänka den tanken utan tillåtelse.

Den här eländiga sofismen bemötte jag för flera månader sedan på Carl Svanbergs blogg och tar också upp den i uppsatsen "Immaterialrätt".

Immaterialrättsmotståndare är inte ett dugg bättre än vanliga simpla inbrottstjuvar. Faktum är att de är värre. För inbrottstjuven stjälar bara enstaka föremål, medan immaterialrättsmotståndaren är ute efter att rycka undan grunden för *all* äganderätt, så att det ska bli *fritt fram att stjäla*.

Ägande till vad det vara må har man, därför att det ytterst är en produkt av ens eget tänkande, omsatt i praktisk handling. En sådan produkt är precis vad ett patent är. När äganderätten till patent avskaffas, är det bara en tidsfråga när all annan äganderätt också avskaffas. För att citera en vettig person:

...när de [patenten] väl är tillintetgjorda, kommer förintandet av alla andra rättigheter att följa automatiskt, som ett kortfattat post scriptum. [Ayn Rand, i ovanstående uppsats "Patent och copyright".]

Det här är det första och det sista jag tänker skriva här på forumet i denna sak. Jag nedlåter mig inte till att diskutera ägande med ett tjuvpack.

Låt mig bara tillägga att jag självfallet aldrig tänker rösta på ett parti som tillåter immaterialrättsmotståndare i sina led. Då kan man lika gärna rösta på något kommunistparti. Det vore hederligare.

Nej min hjärna är ett unikt riktigt fysiskt objekt som tillhör mig. Allt skit den spottar ut är däremot inte det.

Att den spottar ut sig skit står helt klart. Och det är *du* som bär ansvaret för att den gör det.

\$\$\$

Post scriptum: Faktum är ju att "ägande" har både en materiell och en immateriell komponent. Det man äger är materiellt, men själva *ägandet* är immateriellt.

Om jag äger en bok är boken ett fysiskt föremål; men förhållandet att jag *äger* boken är inte fysiskt. Om så vore, skulle jag äga den bara när jag håller den i handen och har fysisk kontakt med den. Men faktum är ju att jag äger den lika mycket när den står i bokhyllan, eller när jag lånat ut den till en kompis.

Och om jag äger min lägenhet, gör jag ju det inte bara när jag fysiskt vistas i den, utan lika mycket när jag har gått till jobbet eller ut för att handla. Och skulle jag besöka någon, blir ju inte dennes lägenhet *min*, därför att jag tillfälligt vistas i den.

Bara som ytterligare ett exempel på hur absurt det är att försöka skilja "immaterialrätt" från äganderätt i allmänhet.

Kort om David Hume

Post scriptum till mina längre uppsatser om Hume, "Pärlor för en viss sorts svin" och "Hume om kausalitet och induktion".

Your reason ought only to be a slave to my passions.
David Hume (översatt till begriplig engelska)

1. Från Liberal Debatt:

David Humes moralfilosofi är den perfekta rationaliseringen för varje form och varje grad av omoral, från vanligt struntprat till utrotning av mänskligheten.

Med Hume i ryggen som auktoritet kan man avvisa varje välgrundat och välmotiverat moraliskt omdöme just därför att det är välgrundat och välmotiverat – för det innebär att man har härlett sitt värdeomdöme ur fakta – sitt "böra" ur ett "vara" – och detta är som bekant precis vad Humes moralfilosofi förbjuder oss att göra.

Den andra sidan av samma mynt är att det tillåter de moraliskt mindre nogräknade att fälla vilka grundlösa moraldomar över sina medmänniskor som helst – just därför att de är grundlösa: deras "böra-satser" grundar sig på ett "icke-vara", d.v.s. på ingenting alls.

Detta förklarar David Humes enorma popularitet i vissa kretsar.

F.ö. överdriver jag inte när jag skriver "utrotning av mänskligheten". Hume har en gång skrivit att han inte ser någon moralisk skillnad mellan världens undergång och att klia sig på näsan.

2. Från Carl Svanbergs blogg:

Att förhastade generaliseringar är ett induktivt felslut har varit känt sedan länge, och det lärs nog ut vid universiteten också, ifall de ger grundkurser i logik. Det har egentligen inte med Hume och hans efterföljare att göra, eftersom de motsätter sig *all* induktion. Vilket innebär att de menar att *alla* generaliseringar är förhastade, t.o.m. sådana enkla exempel, typ "katter jamar", som jag tog upp i min uppsats.

3. Från Wolfensteins blogg:

Jag tror du har fel när du skriver att felet med Hume är att han försöker "bevisa något negativt".

Den här principen – att bevisbördan vilar på den som hävdar "något positivt", d.v.s. att det-eller-det existerar – kommer ju in när någon säger: "Gud (eller spagettimonstret¹⁵) existerar; jag kan inte bevisa att det är så, men du kan heller inte bevisa motsatsen". Den som förnekar Gud eller spagettimonstret har ingen bevisbörda alls.

Men i fallet Hume är det ju ingen som säger: "Jag påstår att böra-satser kan härledas ur vara-satser; jag kan inte bevisa att det är så, men du kan inte heller bevisa motsatsen."

¹⁵ Wolfie är hedersmedlem i det illustra sällskapet "Church of the Flying Spaghetti Monster". (Om ni inte visste det redan, sysslar detta sällskap med att göra narr av religionen.)

Och vad jag har gjort (om jag nu alls lyckats uttrycka mig begripligt – och det har jag väl?) är väl att jag visat att det går alldeles utmärkt, och att vi allesammans gör det i stort sett hela tiden – även de som uttalar falska och motsägelsefulla satser av typen ”man bör inte uttala böra-satser”.

Felet med Hume är m.a.o. inte att han försöker ”bevisa något negativt” utan att han försöker förneka något som är fullständigt uppenbart! Han förnekar inte spagettimonstret; han försöker förneka att det överhuvudtaget finns spagetti!

Korta repliker

(somliga av dem seriösa)

Rättigheter

Från Henrik Sundholms blogg. Någon undrade om objektivismen har ”ensamrätt” till begreppet ”rättigheter”.

Det kompakta motståndet mot idén att vi har rättigheter har inte ett dugg med logik att göra, än mindre då med sådant nonsens som att någon skulle ha – eller inte ha – ”ensamrätt” till någon definition av ordet. Rättighetsmotståndare är rättighetsmotståndare därför att de inte *vill* att vi ska ha några rättigheter. Deras argument är bara rationaliseringar.

De vill inte att vi ska rätt att sträva efter egen lycka – de vill att vi ska tillbringa våra liv med att göra *dem* lyckliga, något som de inte klarar av på egen hand.

De vill inte att vi ska rätt till vår egendom – de vill kunna beröva oss den, närhelst det dem så behagar. Att skaffa sig någon egen egendom – på egen hand – är mer än de klarar av.

De vill inte att vi ska rätt till frihet – de vill förslava oss. De behöver oss som slavar. Att förslava oss är den enda frihet de begär.

Och de vill inte att vi ska rätt till våra liv – de vill ostraffat ta oss av daga. Att leva ett eget liv – *på eget ansvar* – är dem främmande.

Detta är hela den sjabbiga hemligheten bakom motståndet mot begreppet ”rättigheter”.

Värde och rättigheter

Frågan kom upp i en debatt på Carl Svanbergs blogg.

Tomas [en av debattörerna] har rätt. När människor talar om ”alla människors lika värde”, menar de i själva verket ”lika rättigheter”.

För det är ju helt klart att en vän är av större värde än en ovän eller en flyktig bekantskap, eller att ens hustru är mer värd än någon tjej man tillfälligtvis stött ihop med på Malmskillnadsgatan (för att ta ett gammalt uttjatat exempel).

Men en rättighet, den antingen har man, eller också har man den inte. Om människor har rätt till liv, t.ex., ger det ingen mening att säga att den ene skulle ha *mer* av den rätten än någon annan. Det enda som kan sägas om det är att den som tar en annan människas liv (så länge det inte handlar om självförsvar) har förverkat sin egen rätt till liv. Men då handlar det ju om ”1 eller 0”, inte om någon glidande skala.

Sedan kan det ju finnas värdelösa människor som talar om ”allas lika värde” därför att de vill att alla ska vara lika värdelösa som de själva. Men sådana människor är nog undantag. Hoppas jag i alla fall.

Det gamla vanliga tjafset om att värderingar skulle vara subjektiva kom förstås upp.

Men varifrån har du fått att värderingar skulle vara subjektiva? Det enda ”subjektiva” med en värdering är att den görs av ett subjekt. Men all kunskap involverar både ett subjekt och ett objekt – någon som har kunskapen och något han/hon har kunskap om. Det gäller också kunskap om vad som är bra eller dåligt. Eller vem som är en god vän eller en ovän.

Om värderingar är subjektiva, bara för att de görs av ett subjekt, då är all kunskap subjektiv, därför att det är ett subjekt som besitter kunskapen. Men i så fall kan man precis lika gärna säga att både värderingar och annan

kunskap är objektiva, därför att de handlar om ett objekt. Och i så fall blir allt prat om subjektivitet och objektivitet bara en ren ordlek.

Den här frågan har jag tagit upp så många gånger förr, och så utförligt, att jag faktiskt inte begriper varför jag ideligen ska behöva ge grundkurser i ämnet.

Rättigheter kommer inte ur tomma luften...

Jaha. Och *när*, om jag får fråga, påstod jag någonsin att rättigheter kommer "ur tomma luften"?

Och ursäkta om jag låter grinig, men jag har faktiskt skrivit rätt utförligt om rättigheter. Det finns en länk ute till höger här på bloggen: "Kan mänskliga rättigheter bevisas?"

En värdering är inte enbart subjektiv för att den görs av ett subjekt utan för att den uppfattas annorlunda från subjekt till subjekt.

Och? Du skulle kunna säga detsamma om kunskap överhuvudtaget. Somliga vet saker som andra inte vet.

Det tycks ju också vara lite så och så med förmågan till syllogistiskt tänkande här:

Premiss 1: rättigheter grundar sig på värderingar.

Premiss 2: värderingar skiftar från person till person.

Den enda slutsats som kan följa ur dessa båda premisser är att våra rättigheter är beroende av någons personliga tycke och smak. Och om någon annan (någon elak diktator, t.ex., eller någon gängse filosofiprofessor typ Tännsjö) tycker något annat, har vi inget att sätta emot.

Alltså, snacka om att bygga en rättighetsdoktrin på kvicksand!

Fast ett utförligare svar kanske behövs. Visst finns det gott om värderingar som skiftar från person till person. Och illa vore det väl annars? Tänk om varenda heterosexuell man satte högst värde på en och samma kvinna. Det skulle ju ställa till enorma problem. För den här kvinnan kan ju inte gärna inleda en kärleksrelation med varenda heterosexuell man i hela världen! När skulle hon ta sig tid?

Men om en rättighet, som rätten till liv, grundar sig på en värdering, så måste det ju vara en väldigt generell värdering av typen "mänskligt liv är något gott". Väldigt många delar den värderingen. (Dessutom är det en korrekt värdering, men den saken har demonstrerats förr, så jag tänker inte göra det en gång till.) Och vad gäller dem som *inte* delar den, kan de gott ta sitt eget liv, hellre än att göra livet till ett helvete för oss andra.

Du beskrev aldrig hur rättigheter uppkommer, därmed drog jag slutsatsen att du måste mena att de kommer ut tomma intet.

Så bara för att jag inte presenterar en fullständig härledning av "rättigheter" varje gång jag skriver en bloggkommentar, så drar du slutsatsen att jag är en komplett idiot?

Samme person skrev fler kommentarer, men Carl Svanberg vägrade publicera dem med motiveringen att "de är så absurda och dumma, att jag är rädd för att folk som läser dem kommer att få hjärnblödning". (Säkert en korrekt bedömning.)

Subjektivism (igen)

Kort meningsutbyte på Carl Svanbergs blogg.

Är inte även det rationella subjektivt när man skall ta ställning i olika frågor?

Det här speglar en missuppfattning som jag har tagit upp åtskilliga gånger förr, men det är väl lika bra att ta upp den en gång till:

All kunskap förutsätter två saker: att det finns något att veta, och att det finns någon som vet det. M.a.o.: det måste finnas ett objekt och ett subjekt. Men om man härav drar slutsatsen att "all kunskap är subjektiv", kan man ju precis lika gärna dra slutsatsen att "all kunskap är objektiv" - och då skulle distinktionen mellan "subjektiv" och "objektiv" bara bli en fånig ordlek.

Men det är bara i denna fåniga ordleksmening som "det rationella" är "subjektivt": det är alltid ett *subjekt* som är rationellt.

Men att kunskap är objektiv betyder att den överensstämmer med objektet. (Med ett fint namn kallas detta "korrespondensteorin om sanning".) Om ens påstådda kunskap inte överensstämmer med objektet, så blir den inte rationell, bara för att den fortfarande involverar ett subjekt. Och den är fortfarande "subjektiv" bara i den fåniga ordleksbemärkelsen att det är ett subjekt som hyser idén. I mera reell bemärkelse är kunskapen objektiv om den överensstämmer med objektet - annars inte.

Var och en väljer sina egna skygglappar för att bekräfta sin världsbild med för henne till synes objektiva och rationella argument. Det tycks som man kan landa varsomhelst på den ideologiska kartan genom att vara rationell och objektiv enligt eget tycke.

Av det tidigare bör framgå att det inte är ens "eget tycke" som gör ens idéer rationella eller objektiva - det är idéernas överensstämmelse med verkligheten. Så allt du säger här är att det är *omöjligt* att vara objektiv - att objektivitet och rationalitet alltid är "till synes" - att det är *omöjligt* att göra annat än gå omkring med skygglappar. Tog du verkligen själv av dig dina egna skygglappar, innan du tänkte den tanken?

Moderaternas handlingsprogram

Från Carl Svanbergs blogg. Det följande är ett citat ur moderaternas senaste handlingsprogram.

Människans frihet är moderaternas utgångspunkt. Vi tror på människans förmåga att växa av egen kraft, hennes vilja att ta ansvar för sig själv och sina närmaste. Ingen människa är samtidigt en ö. Vi kan alla bli beroende av andras stöd. Det är ofta då vi behöver politiken.

Försök till förklaring av det oförklarliga:

Ett politiskt handlingsprogram måste vara så formulerat att det inte stöter bort några presumtiva väljare. Så att så länge det finns en "nyliberal" falang inom moderaterna, är det väldigt viktigt att man säger dessa vackra ord om friheten. (Jag menar, tänk om moderaterna *öppet* började plädera för *ofrihet!*) Men så länge det också finns vanliga, traditionella högerväljare, är det ju lika viktigt att säga lika vackra ord om *begränsningarna* av friheten. Gör man det, blir alla glada och nöjda och lägger sin röst på partiet.

Tror man.

Men nu är det ju faktiskt så att om man både vill ha hackat och malet, så blir det varken hackat eller malet.

Föreslår f.ö. följande omformulering av ett centralt parti i handlingsprogrammet:

Det gäller att finna balanspunkten mellan *vår* maktutövning och *er* rätt att själva bestämma över frukterna av era egna ansträngningar.

Självuppfyllande profetior

Från Carl Svanbergs blogg.

Henrik Sundholm: ... samhället, som *det ser ut idag*, förutsätter vinnare och förlorare i många fall: utsugare och utsugna, den enes bröd blir den andres död - o.s.v. [Kursivering tillagd. Det här är naturligtvis inte Henrik Sundholms syn på hur det *borde* vara.]

Det är en falsk premis, men det är ju också så att om människor accepterar premisen, blir den till en "självuppfyllande profetia". Går man med på att det hela går ut på att "äta eller ätas", så vill man ju hellre äta än ätas; och om det går ut på att "skinna andra på pengar eller låta sig skinnas", så vill man ju helst inte höra till dem som låter sig skinnas. Om man nu alltså inte också accepterar självuppföring som ett moraliskt ideal, förstås.

Nu är det ju sant, som Carl påpekar, att det man "vinner" i en sådan här kamp inte är särskilt mycket, att det snabbt går förlorat igen, och att man ser det om man bara vidgar perspektivet och sätter in den lilla "vinningen" i en vidare kontext. Men tyvärr betyder det inte att "vinsten" är helt och hållet illusorisk; även om det är en vinst "för stunden", kan den stunden bli rätt lång.

Det kanske finns fler exempel, men det exempel jag först kommer att tänka på är inflation. När en centralbank skapar nya pengar "ur tomma intet" finns det alltid en grupp människor som får dessa pengar i handen innan priserna hunnit stiga, och en annan som får dem i händerna först efter det att priserna stigit. Den förra gruppen vinner förstås på bekostnad av den senare. Och nu kan man ju säga att denna vinst är kortsiktig och att inflationen förr eller senare kommer att leda till att ekonomin kollapsar, vilket även den förra vinnargruppen förlorar på. Men det tar ju tid, innan det händer!

Till yttermera visso: den vanliga lösningen när inflationens skadeverkningar börjar visa sig är ju att spä på inflationen ytterligare. Och de som vann i den första vändan är, såvitt jag kan förstå, samma grupp som kommer att vinna i den andra, tredje och n:te vändan också. (Eftersom de nya pengarna kommer ut i ekonomin via låne marknaden, består vinnargruppen rimligen av personer eller företag som är i en position att ta stora lån, pengar som de då kan använda innan priserna stigit. Och den gruppen kommer rimligen att förbli densamma från den ena "inflationsvändan" till den andra.)

Vinnargruppen i det här exemplet får förstås ett "vested interest" i att inflationsekonomin fortsätter, eftersom den gång på gång vinner på den. När sedan nemeses drabbar, i form av depression och/eller hyperinflation, kanske de vaknar till insikt, ifall de skulle ha någon insikt att vakna till.

Ja, det här var alltså veckans pessimistiska betraktelse.

Offentliganställdas "skatter"

Uppföljare till min uppsats "Skattefrihet för offentliganställda".

1. Från Liberal Debatt:

Hur skulle skatt kunna vara stöld, så länge skattebetalarna godvilligt betalar sin skatt - och dessutom vid vartenda val röstar på något parti som vill behålla skattetrycket eller rentav öka det?

Själv uppfattar jag den lön jag uppbär som offentliganställd som ett frivilligt bidrag från skattebetalarna, och som ett tecken på deras uppskattning av det arbete jag utför.

\$\$\$

Det är tydligt att den här posten kräver några förtydliganden:

1. Om någon inte vill betala skatt och ändå tvingas göra det, så är det klart att det är stöld. Men jag talade om den stora majoriteten skattebetalare som i val efter val röstar på partier som vill behålla eller öka skattetrycket.

Jag kan nämna att den senaste gången jag själv röstade för något av de etablerade högskattepartierna var 1978 – och då röstade jag på moderaterna, som innan Reinfeldt tog över rodret faktiskt ville ha *lite* lägre skatt än övriga partier. (Sedan dess har jag röstat på Radikalkapitalisterna, ett parti vars partiprogram jag själv bestämmer över.)

2. Själv har jag knappast betalat någon skatt alls i mitt liv. Ett undantag är några år på 80-talet, då jag brukade extraknäcka som tidningsbud under somrarna. I övrigt har jag jobbat inom den offentliga sektorn.

Och jag visade, i uppsatsen "Skattefrihet för offentliganställda", att den "skatt" som betalas av offentliganställda är en helt och hållet fiktiv skatt. Den existerar bara som en nuffra i lönebeskedet. Dessutom klädde jag av politikern med den välbekanta sammetsrösten (ni vet, hon som tycker det är så "häftigt att betala skatt") och framställde henne i all hennes ohyggliga nakenhet.

En sak jag kunde ha tillagt i min uppsats är att om man verkligen inte vill betala skatt, finns ett enkelt sätt att slippa, i dagens förtvivlade läge: att ta anställning inom den offentliga sektorn.

2. Från Carl Svanbergs blogg: Någon ställde en fråga om rösträtt, och Carl svarade.

Du har säkert redan sett att George Reisman tar upp något liknande i sin senaste bloggpost. Kontentan av den är att statstjänstemän inte borde ha rösträtt, eftersom de inte betalar någon skatt. (Den "skatt" de påstås betala är nominell och existerar bara på papperet, ett faktum som jag ju själv tagit upp en gång i tiden.) De som ska ha rösträtt är de som betalar för kalaset, inte de som gör av med våra skattepengar.

Ett förslag jag hört framföras en gång är att rösträtten inte ska vara beroende av ålder, utan att man i stället ska få rösträtt den dag man börjar arbeta för sitt eget levebröd. Fast ett problem med det skulle kanske vara att den som studerar inte på allvar kommer ut på arbetsmarknaden och börjar tjäna sitt levebröd förrän uppe i trettioårsåldern.

Kriget mot terrorismen

Från Liberal Debatt.

Jag är definitivt ingen vän av vare sig George Bush eller neokonservatism i allmänhet. Men "nine-eleven" var ju långt ifrån den *första* terrorattacken från al-Qaida. Så om någon väntat på ett "nytt Pearl Harbor" som förevändning för att ingripa i Mellanöstern, så fanns den förevändningen långt tidigare. Och en sak som folk tenderar att glömma är att den första förvarningen om vad som komma skulle kom redan 1979.

Och när sedan det där ingripandet i Mellanöstern äntligen kommer, så visar det sig ju rätt snart att det inte alls handlar om att sätta stopp för terrorismen, utan om att sprida Bushs och neokonservatismens egen version av altruismen dit – för vilket ändamål förstas amerikansk rikedom – och amerikanska *liv* – ska offras. Terroristbekämpning – "ondskans axelmakter" och allt det där – existerar bara i Bushs *retorik*, inte i verkliga livet. Om det verkligen hade handlat om ett "krig mot terrorismen", då vågar jag allt en slant på att det skulle ha varit över för länge sedan.

Men någon konspiration tror jag inte det handlar om, om man nu inte talar om en konspiration "utan ledare och utan huvud". Amerikansk utrikespolitik är huvudlös!

\$\$\$

Jag kan faktiskt inte se något problem med begränsade "pre-emptive strikes".

Håller med. En "pre-emptive strike" är inte detsamma som ett anfallskrig. Och den stora faran idag är faktiskt att USA inte gör ett smack förrän det börjar trilla ner iranska atombomber i amerikanska storstäder. Och då blir det förmodligen bara ännu mer förhandlingar.

Ställer sig verkligen "alla" objektivisterna bakom detta...

Jag vet i varje fall inte av någon som är pacifist i denna fråga. Den enda skiljelinje jag känner till är emellan dem som tycker att Bush gör *något* vettigt (Robert Tracinski) och dem som tycker att han inte gör något vettigt alls (de flesta andra; och Tracinski tycker inte heller att han gör särskilt *mycket* vettigt).

...och sist men inte minst: vad sade Rand?

Det enda jag kan komma på i en hast är ett frågesvar i samband med gisslankrisen 1979:

Question: What should be the U.S. policy in the Iranian crisis? How should we get the hostages back?

Ayn Rand: Never to allow the country to get into that situation. It's certainly the fault of our foreign policy, and at present, there's no right course of action. It's too late. If we didn't march with force the first or second day after the hostages were taken, nothing we do after that will be any good, and it will take us years to live it down. (*Ayn Rand Answers*, s. 97.)

28 år sedan, och vi har inte sett slutet än...

Abort

1. Från Liberal Debatt

Preventivmedel preventerar (förhindrar) att barn föds. Abort preventerar (förhindrar) att barn föds. Om man är emot abort borde man rimligtvis vara emot preventivmedel också, samt att abortmotståndare måste anse att alla människor ska ligga och ha samlag hela tiden. Vägrar man att ha sex så preventerar man ju också att barn föds, vilket är mord enligt abortmotståndarna...eller?

Exakt så är det. Och förnuft och uppenbarelse är helt överens här, för någonstans i Gamla Testamentet (orkar inte gräva fram bibelreferensen just nu) finns det ett klart och tydligt direktiv från Gud att vi ska föröka oss och uppfylla jorden.

Berätta gärna det här för de konservativa, för de behöver nya fräscha argument i sin arsenal att lägga till de gamla traditionella.

Och skulle de börja käbbla emot, så fråga dem varför de inte är hemma och gör barn i stället!

2. Från Carl Svanbergs blogg

Jag förstår inte det här dividerandet om aborter strax före förllossningen, för frågan saknar varje praktisk betydelse. Vilken kvinna skulle bestämma sig för att göra abort dagen, eller ens veckan eller månaden, före förllossningen? Om inte annat, så innebär en abort så sent en risk för *moderns* liv.

Jag kan väl förstå om det blir debatt om aborter runt 20de veckan, vilket är ungefär mitt i graviditeten. Carl gav ett citat som redovisade några av skälen till att man tar till en så sen abort. Det är väldigt få aborter som görs så sent, och det skulle vara betydligt färre, om det inte fanns abortmotståndare i världen som gör det svårt att söka tidigare aborter.

Jag har hört att det förekommit aborter så sent som i nionde månaden i Kina. Men där har det handlat om att staten tvingat fram aborten, därför att den har sitt program med ett barn per familj. Och vad abortdebatten handlar om är väl ändå en kvinnas rätt till sitt liv och sin kropp – *inte* om den kinesiska statens "rätt" att slakta sina egna medborgare?

Det är förstås sant att fostret är en del av moderns kropp fram till födelsen, och ska man bara föra ett teoretiskt resonemang, så har modern rätt att göra abort hela vägen fram. Men då är det ju också en fråga om vilken kvinna som gör något så urbotat dumt som att vänta till sista stund med att göra abort.

Så koncentrera debatten till frågan om abortmotståndare hör hemma här på jorden eller i helvetet!

\$\$\$

Om man inte accepterar att ett barns liv börjar med födelsen (när det alldeles uppenbart är en självständig entitet och inte längre en del av moderns kropp), ser jag inget annat alternativ än att gå på abortmotståndarnas linje och säga att det börjar med befruktningen. Ett fosters tillväxt är ett kontinuum, och att välja ut någon särskild vecka som abortgräns blir med nödvändighet godtyckligt.

OK, jag kan tänka mig en annan gräns, och det är när fostret börjar sparka. Men när fostret börjar sparka är det ändå *alldeles* för sent med abort, på rent medicinska grunder. Det är så långt in i graviditeten att en abort skulle sätta moderns liv och hälsa i allvarlig fara. Och den som överväger abort ska sannerligen inte fundera *så* länge på saken.

Frågan om det är för sent eller inte att göra abort är helt och hållet en sak mellan modern och hennes läkare. När läkaren avråder, på medicinska grunder, då är det för sent. Kristdemokrater och andra religiösa monster ska inte lägga sig i. Och Roland Poirer Martinssons äckliga fingrar har överhuvudtaget inte i en gravid kvinnokropp att göra. [Inte Ron Pauls heller, för den delen.]

Växträtt

(halvseriöst)

Jag tycker att växträttsdebatten försummas när alla pratar om rättigheter för djur.

Helt klart kränker vi växternas rätt till liv, när vi äter upp dem. Saken åtgärdas smidigast med dödsstraff på Halla betande djur. Sedan kommer vi som befinner oss högre upp i näringskedjan att stryka med på kuppen, och växträtten kommer aldrig mer att kränkas.

En engelsk författare vid namn Samuel Butler skrev en sorts utopisk framtidsskildring som heter *Erewhon* (det är meningen att titeln ska läsas baklänges). Jag läste den för många år sedan, men det enda jag minns idag är att invånarna i Erewhon en lång tid var vegetarianer, med motiveringen att djur är levande väsen. Sedan kom någon på att växter också är levande väsen, och då gick de tillbaka till att äta kött.

\$\$\$

Någon tog upp en gammal idé om att växter kan känna smärta.

Bevisar väl att tomater kan känna smärta och att det följaktligen är växtplågeri att skiva tomater.

Själv brukar jag ibland skiva gurka med osthyvel. För att inte tala om att jag river både pepparrot och ingefära på mitt rivjärn när jag vill göra pepparrotssmör till oxtungan eller har något vindaloorecept som fordrar riven ingefära.

Sadismen mot växterna är outhärdlig att ens tänka på. Vad tycker bönorna om att bli kokta i skällhett vatten? Eller svampen, när den först hackas i bitar för att sedan få puttra en bra stund i stekpannan, och till sist på köpet fryses in för att sparas för framtida bruk?

Äsch, förresten... Vad vi människor kommer att få utstå när växträttsfanatikerna kommer till makten är säkert bra mycket värre. Illa nog med djurrättsfanatiker.

\$\$\$

Djur har (oftast) ett centralt nervsystem, som kan tolka smärtan de utsätts för.

Men djur sysslar väl inte med tolkningar? Det är hermeneutiker som sysslar med tolkningar!

Skämt åsido, så tycker jag detta är en väldigt underlig tolkning av begreppet "tolka". Om jag t.ex. har tandvärk, så *känner* jag tandvärken som smärta. Jag känner inte något obestämt som jag sedan *tolkar* som smärta. Men om jag sedan tar denna tandvärk som ett tecken på att jag bör beställa tid hos tandläkaren, då är ju detta en tolkning av smärtan. Och sådana tolkningar är inte de stackars djuren förmögna till.

Centralsystemet tolkar känslan (som nerverna levererar) som smärta och handen dras undan. Det var så jag menade.

OK, jag trodde inte heller att du menade något illa. Jag menar bara att man ska vara uppmärksam på att man använder begreppet "tolka" i överförd bemärkelse, om man använder det i det här sammanhanget. Men jag vet inte om det finns något bättre eller mer bokstavligt ord för företeelsen. (Möjligen i det här fallet att hjärnan registrerar smärtan med viss fördröjning. Fast då kommer kanske någon och är lika petig med ordet "registrera" som jag var med ordet "tolka".)

Undrar om växter aldrig utvecklat ett centralt nervsystem på grund av oförmågan att röra sig? En ko kan ju ändå försöka fly undan slakten, en växt kan bara ligga under kängan och bli till mos.

Helt rätt. En smärtförminnelse skulle inte ha någon funktion hos en växt, för den skulle inte kunna göra något annat än stå kvar och lida. Ett djur kan ta smärtan som ett tecken att det är dags att fly. Och en människa kan som sagt beställa tid hos tandläkaren (eller gå till doktorn och be att få benet spjälkat).

Synnerligen seriös debatt om Bertrand Russell

Vi har fått lära oss att $A = A$ och detta borde implicera att $A \neq !A$. Detta låter fullkomligt logiskt innan jag såg följande...

"Frankrikes nuvarande kung är skallig"

"Frankrikes nuvarande kung är inte skallig"

Eftersom Frankrike inte har en kung så är båda satserna falska och helt plötsligt är $A = !A$

Det här är heavy shit och nu inser jag att jag borde gå och lägga mig. Tror att detta är något för POS att bita i.

Inte mycket att bita i. Det här är en gammal lustighet som kommer från Bertrand Russell. Och vad jag minns lyckades t.o.m. Russell själv klura ut saken. Det vilar förstås på den underförstådda premissen att Frankrike har en nuvarande kung. Så allt man behöver göra är att formulera om en smula: "Det finns ett X sådant att X just nu är kung i Frankrike och också sådant att X är skallig/icke skallig." Och något sådant X finns förstås inte.

Lustigheter av den här sorten är föga livsavgörande.

Människor kanske tänker lite ologiskt eftersom de naturliga språken i sin natur har en ologisk grammatik.

Jag tror inte riktigt på det. För det allra mesta är språket väldigt logiskt.

Men visst händer det att språkliga formuleringar är vilseledande. Men oftast är det på nivån "varm korvgubbe" - där någon logisk/grammatisk petimeter alltid invänder att det är korven som är varm, inte gubben. Och den där flintskallige kungen är på ungefär samma nivå.

Alexi: Trots det måste han ha tittit någon kväll, tillbakalutad i favoritfåtöljen, rökandes sin pipa, och kläckt den fantastiska idén att: "Haha! A kan vara icke-A - vad säger ni nu era jävlar!?"

Russell är inte min favoritfilosof (även om han var det, när jag var i 20-årsåldern), men det här är inte riktigt rättvist. För den här grejen med flintskalliga kungar totade han inte ihop för att "motbevisa identitetslagen", utan för att visa på ett sätt att lösa vissa paradoxer eller skenbara motsägelser.

Jag är fortfarande inte övertygad, det måste vara något lurigt här.

Det som är lurigt med det är väl om man betraktar det här som en stor och väsentlig filosofisk fråga, när det i själva verket är ett intellektuellt tidsfördriv, i stil med att gissa gåtor.

Daniel: ...falska premisser leder till motsägande svar...

Falska premisser leder till falska slutsatser, och bygger man in motsägelser i premisserna, får man motsägelser i slutsatsen också. Denna urgamla insikt tycks dock vara bortglömd idag.

Christopher Jacob Boström hävdade att filosofin borde vara "renad från alla empiriska momenter" - vilket på normal svenska innebär att den inte bör ha någon koppling *alls* till erfarenheten. Boström är bortglömd idag, men idén lever vidare.

Censur

Censur är när staten förbjuder att vissa åsikter yttras. Om en privatperson förbjuder skitsnack på sin ägandes blogg eller sitt ägandes diskussionsforum, är det inte censur. Om en tidning refuserar en insändare eller ett debattinlägg, kan det diskuteras om det borde ha refuserats, men det är inte censur.

Hemma hos mig är det förbjudet att snacka skit om t.ex. Ayn Rand eller George Reisman. De som gör det blir utsparkade. Det är inte censur. Det är legitimt självförsvar mot hemfridsbrott.

Socialism

Få nu höra motiveringen till att ... det är socialismens förtjänst att det aldrig varit svårt på en marknadsekonomi.

Kapitalisterna parasiterar på socialismen, förstås. Om det inte fanns ett socialistiskt välstånd att plundra, skulle kapitalismen aldrig överleva.

Bevisen är överväldigande. Se bara hur många människor som står och klappar på porten till vartenda socialistiskt paradiset här på jorden och inget hellre vill än bli insläppta. Alla dessa skrangliga båtar som rör sig i far-

vattnen mellan Florida och Kuba är väl bevis nog? Och vi minns väl alla hur det var innan Muren föll och den västerländska misären tilläts sprida sig österut?

Hur ska det bli när de sista bastionerna, som Kuba och Nordkorea, faller?

Anarkism

Daniel: Gissar på att han [någon anarkist] menar bland annat Island under vikingatiden.

Troligen en korrekt gissning, för det är ett av anarkokapitalisternas favoritexempel. Jag tror den förste som kom med det var David Friedman (Miltons ohängde son).

Island hade ett system där den dömande makten utövades av Alltinget, men där medborgarna själva fick ta hand om den verkställande makten. Det gick till så att om man ville ta hämnd för någon oförrätt (t.ex. ett dråp), drog man saken inför Alltinget, och om Alltinget gav sitt godkännande gick man ut och försökte dräpa ogärningsmannen.

De som uppställer Island som ett ideal att efterlikna har nog aldrig läst någon av de isländska sagorna. Samhället karaktäriserades av blodiga vendettor utan slut.

Och Islands utrikespolitik vid denna tid är heller inte mycket att ta efter, för den bestod huvudsakligen i plundringståg. (Fast givetvis av *privata* plundrare.)

Keynestrams

Hade inte Keynes rätt på *kort sikt* då? Att hans teorier är skit på lång sikt innebär ju inte att de inte stämmer på kort sikt. Ungefär som att pissa i byxorna om man fryser (för att parafasera vad han nu hette).

Jo, exakt. Speciellt om man ser det på *väldigt* kort sikt – för man kommer ju att frysa ännu värre om en stund.

Ni vet väl alla vad Keynes svarade när någon frågade honom vart hans teorier skulle leda på lång sikt: "På lång sikt är vi alla döda". (Mises kommenterade en gång där här med att säga att det förmodligen är det enda sanna uttalande som någonsin kommit från den neo-klassiska Cambridgeskolan inom ekonomin.)

Men OK: på kort sikt kan man alltid lösa ett ekonomiskt problem genom att låna pengar eller handla på kredit. Men vi vet också att man gör det för ofta blir man snart tvungen att söka skuldsanering och blir tvungen att leva flera år på existensminimum.

Men det drabbar ju bara en själv, om man skulle sköta sin privatekonomi så kortsiktigt. När liknande rekommendationer följs av "farbror staten" (som ju alltid låter sig vägledas av Keynes och aldrig av Mises), drabbar det varenda en av oss.

Hatet mot objektivismen

Jurgen Hochmuth: En mer intressant diskussion skulle kunna handla om varför vissa känner ett sånt hat mot objektivismen. Vad är det som upprör egentligen.

Bra fråga, som jag har funderat på av och till de senaste 35 åren utan att komma fram till något slutgiltigt svar.

Det följande hade jag tänkt skriva i alla fall, men det passar ju bra in som delsvar på din fråga:

Somliga människor kan inte se något stort och fint utan att genast försöka dra ner det i den träck där de själva vistas. Företeelsen kallas "hat mot det goda för att det är det goda" och är vanligare än man gärna vill tro. Sådana människor tvekar inte att sätta Maradona på avbytarbänken i Buskhyttans B-lag – om man nu bortser från att det exemplet handlar om fotboll (där det inte är så lätt att bortse från spelskicklighet och målsinne), och här handlar det om s.k. "kultur". (De föredrar nog M.A. Numminen framför Jussi Björling också, förresten. Eller Arvo Pärts "Spiegel im Spiegel"¹⁶ framför Bachs "Wachet auf! ruft uns die Stimme".)

\$\$\$

Jensleo: Egentligen är det lite ironiskt, men det som *Och världen skälvde* oftast kritiserar för – simpliciteten – är ju det som är det mest geniala med *Och världen skälvde* och Ayn Rand. Det är därför boken kan läsas och uppskattas av precis alla.

Jodå. Men saken är ju den att det finns gott om människor som inte alls uppskattar *Atlas*. Säger förstås mest om dem själva. Och sedan är det ju också så att det är den sortens människor som dominerar vårt "kulturliv". Säger lite väl mycket om den kultur vi lever i.

Personligen gillar jag George Reismans "kritik" av *Atlas*: boken är alldeles för kort, och skurkarna är inte tillräckligt nattsvarta!

Gensvar på konst

Människors gensvar på konst och litteratur är en personlig sak som det inte lönar sig att argumentera om. Det man gillar, gillar man, och det man inte gillar, gillar man inte.

Naturligtvis var det någon som undrade om inte det här är subjektivism. Mitt svar:

En människas gensvar på konst och litteratur är ett resultat av en oerhört komplicerad psykologisk summa. Det är därför jag säger att det inte lönar sig att argumentera om saken. Antag att jag skrev en utförlig avhandling i estetik, där jag steg för steg bevisar att *Atlas* är den bästa roman som någonsin skrivits, och jag ledde vartenda steg

¹⁶ Ett stycke kinesisk vattentortyr. Se senare inlägg om "Gensvar på konst".

i bevis. Den som ogillar boken eller tycker att den bara är "halvhyfsad" kommer inte att tycka något annat efter att ha läst min avhandling heller.

En annan sak är att jag tycker det är väldigt konstigt att någon kan tycka något annat. Jag begriper mig helt enkelt inte på människor som inte uppskattar Ayn Rands romaner efter förtjänst. Men det är ju bara ett faktum bland alla andra fakta att konstatera. Att hålla på och käbbla med sådana människor är bara improduktivt.

Samma med Bach. Om någon föredrar Arvo Pärt framför Bach – vad ska jag göra åt det? Bara jag själv slipper höra "Spiegel im Spiegel" så är jag nöjd.

På sätt och vis är det som att försöka förmå Jurgen Hochmuth att gilla gös. Jag gillar gös, och Jurgen påstår att det smakar "vegetarisk tofu". Det är ju bara att konstatera att Jurgens smaklökar skiljer sig från mina. Det är inget jag kan ändra genom att skriva gastronomiska avhandlingar om gösens förträfflighet.

"På sätt och vis", för naturligtvis är det många fler faktorer än bara smaklökar involverade i ens uppskattning av konst och litteratur.

Och att Jurgen inte gillar gös är ett faktum som jag har *lite* lättare att leva med än med det faktum att det finns så gott om folk som avskyr Ayn Rands romaner som pesten, och att sådana människor tycks dominera vår kultur. Gös finns i alla fall kvar på matsedlarna, vad än Jurgen tycker!

\$\$\$

Eftersom de flesta här mest verkar lyssna på hårdrock och aldrig sätter på P2 eller SR Klassiskt, får jag väl upplysning om att Arvo Pärts "Spiegel im Spiegel" är ett långt stycke kinesisk vattentortyr som lite för ofta spelas upp i musikradion. (Pärt har gjort en del annan musik som inte hör till mina favoriter men som till nöds går att lyssna på. Men just det här stycket är helt olidligt.)

Det finns en hel skola inom modern musik som sysslar med kinesisk vattentortyr och som kallas "minimalism"; de mest kända namnen är Steven Reich och Philip Glass.

Den som en gång startade eländet var Eric Satie med ett stycke som heter "Vexations". Det är en i och för sig rätt behaglig melodi, det är bara det att den ska upprepas över 500 gånger. Efter de första tio upprepningarna är man less på melodin. (Annat som Satie skrivit uppskattar jag.)

Vad nu detta har med ämnet att göra.

Nonsens

Nonsenskommentar på Carl Svanbergs blogg:

En moral som har "en rationell grund". Vad är det? Kan du ge något exempel?

Det finns ingen som helst rationell grund till någonting i hela vida världen. Allraminst då till den sorts fråga som du ställer.

Asså, man blir ju så less på en del frågor som folk ställer. Bara den här bloggen innehåller ju en hel del om moral med rationell grund. Och om inte det räcker, så finns det ju en "bloggroll" också, där åtskilligt material kan inhämtas, om man bara gör sig mödan att söka. Men inte då! Allt ska serveras på silverfat, utan minsta egen ansträngning!

Åter en nonsenskommentar:

Att sakna adaptiv förmåga p.g.a. en övertygelse kan leda till suboptimala förhållanden för den som har övertygelsen, då är frågan bör man verkligen ha den övertygelsen oavsett vad som än händer?

Översatt till begriplig svenska, och med vederbörlig hänsyn tagen till vad samme person i övrigt yttrat här:

Om man har en övertygelse, så ska man genast överge den övertygelsen, så snart någon larvpotta kommer med någon invändning mot övertygelsen, oavsett hur irrelevant invändningen är. För se, det skulle vara "suboptimalt" att inte stryka världens alla larvpottor medhårs. Man kan ju göra sig impopulär!

Samma nonsenskommentator:

Jag tror inte på nån objektiv moral – att nåt är gott eller ont oberoende av vad vi tycker. Vad som är gott eller ont är alltid relaterat till – gott eller ont för vem? Vilken art, vilken grupp?

Om det här vore en seriös invändning från någon som önskar ett seriöst svar, skulle man först av allt påpeka att vilken art eller grupp man tillhör också är ett *objektivt* faktum. Att det som är gott för en mygga inte är exakt det samma som det som är gott för en människa gör varken myggans eller människans moral mindre objektiv.

Och sedan skulle man väl påpeka att den som påpekat att man måste ställa frågan "gott – för vem?" faktiskt är Ayn Rand. (Det är rätt fantastiskt hur många öppna dörrar det finns att slå in i debatter om objektivismen.)

Riktiga objektivist?

Synnerligen seriöst.

...riktiga objektivister...

Asså, nu har jag suttit hela kvällen och grubblat mig fördärvad – slitit mig i håret och rökt den ena cigaretten på den andra – över vad som menas med en "riktig objektivist"? Är det någon vars uppfattningar till punkt och pricka sammanfaller med Ayn Rands, in i minsta detalj? Men i så fall kan det ju aldrig ha funnits mer än en riktig objektivist, eftersom ingen människa någonsin är en exakt kopia av någon annan människa.

Så vad är det för riktighet som egentligen åsyftas (alternativt efterforskas) här?

Finns det någon ideal objektivist uppe i Platons himmel varav vi andra bara är bleka, ofullkomliga kopior? Och kanske Ayn Rand bara hade turen att vara den minst bleka och minst ofullkomliga av dessa kopior?

Och skiljer sig i så fall denna urbild från Ayn Rand genom att då och då lyssna på heavy metal och ta en joint på fredagkvällarna?

Asså, jag bara undrar. Undran lär ju vara vishetens begynnelse.

Objektivistiska suputer

Likaledes synnerligen seriöst.

Dricker objektivister någonsin alkohol, och om de gör det, hur rationaliserar de bort förnufts bortfallet som följer efter alkohol-inmundigandet?

Sover ruset av sig förstås. Du har ju redan svarat själv:
Fan, nu ska jag sova.

Men om man nu ska se *nyktert* på denna synnerligen allvarliga fråga, så krävs det ju faktiskt rätt stora mängder alkohol för att det verkligen ska resultera i *förnufts bortfall*. Så mycket alkohol förbjuder mig såväl objektivismen som sunda förnuftet att dricka!

Alkohol dricker man väl ändå för *avkopplingens* skull? Och något objektivistisk förbud mot att *koppla av* har jag aldrig hört talas om. Faktum är att jag hört Leonard Peikoff *rekommendera* att man kopplar av ibland. För vilket ändamål Peikoff själv brukar inmundiga ett par Dry Martini.

Ett par öl eller ett glas vin kan resultera i att man *pladdrar* lite mer än vanligt. Så kom igen framåt midnatt...

Kortkorta repliker

Om framläggande av fakta:

Livet är kort. Har man en gång lagt fram fakta, ska man väl inte behöva göra det en gång till, bara för någon mis-sade förra lektionen?

Om fri vilja:

Om folk inte vill ha fri vilja, så låt dem slippa. Det påverkar inte ens egen fria vilja.

Från en debatt om vapenlagar:

K-pist tycker jag låter lite överdrivet. Men en vanlig pistol tycker jag gott att man ska få ha. Det hemska med vapenförbud är ju faktiskt att de försvarslösa lämnas – just det – försvarslösa.

Bloggaren Dick Erixon skriver dumheter om hur bra det är med kristen etik.

Gud förlåter säkert Dick Erixon. Han är ju expert på sånt.

Angående Leonard Peikoff:

Tyvär har ju Leonard Peikoff en ond tvillingbror som också heter Leonard och som är ute efter mig personligen. Men jag ska väl inte låta det färga min uppfattning om den gode tvillingbrodern...

Angående "positiva" och "negativa" rättigheter:

Vad menas med "positiva" rättigheter här? Det är ett populärt språkbruk (som jag tror härstammar från Isaiah Berlin) att kalla vår *verkliga* rättigheter (liv, frihet, egendom, strävan efter lycka) för "negativa" och sådant som staten ger oss till skänks (efter att först ha tagit det från andra) för "positiva" rättigheter.

Det här är helt enkelt usel terminologi. Rättigheter ska kallas för rättigheter och rättighetskränkningar för rättighetskränkningar!

Om induktionsproblemet:

Lösningen på induktionsproblemet är väldigt enkel:

Den som pratar strunt är en struntpratare och kommer att prata strunt i framtiden också.

Och kastar man pärlor för svin en gång och upptäcker att svinen inte uppskattar pärlorna, drar man slutsatsen att svin inte är värda att kasta pärlor för.

Kort om konsekvens

Transcendental deduktion: Om inte konsekvens är bra, måste i stället inkonsekvens vara bra. Den inkonsekvente bör därför vara inkonsekvent nog att vara konsekvent.

Min "sign-off" på Liberal Debatt:

Ayn Rand var en halvhyfsad romanförfattarinna. Jussi Björling var en halvhyfsad tenor. Johann Sebastian Bach fick duga som vikarie vid Thomaskyrkan i Leipzig. Och Diego Armando Maradona skulle med nöd och näppe kunna kvalificera sig för avbytarbänken i Buskhyttans reservlag. Och Lisbeth Salander är förståndshandikappad. Det finns det papper på.

Två översättningar

Det finns två översättningar av Ayn Rands uppsats "The Ethics of Emergencies" ur *The Virtue of Selfishness*. Den ena är gjord av mig och följaktligen kriminell; den andra är gjord av någon annan (troligen någon knuten till Timbro) och följaktligen fullt laglig. (Denna andra översättning har publicerats i nättidningen *Voltaire* och kommer förmodligen att ingå i en kommande antologi med svenska översättningar av Randtexter.) Jag hade ursprungligen tänkt publicera de båda översättningarna för jämförelse, men förmodligen skulle det strida mot copyrightlagstiftningen, så jag avstår. Men det är inte förbjudet att ge korta citat för att illustrera en poäng, så för att ni ska kunna göra en jämförelse återger jag här de första styckena i uppsatsen:

POS:

Man kan iakttä altruismens psykologiska resultat i det faktum att en hel del människor nalkas etiken genom att ställa sådana frågor som: "Ska man riskera sitt liv för att hjälpa en människa som: a) håller på att drunkna b) håller på att bli innebränd c) kliver ut framför en lastbil i full fart d) hänger i fingertopparna över en avgrund?"

Betänk implikationerna av detta sätt att nalkas ämnet. Om en människa accepterar altruismens etik, lider hon följande konsekvenser (i proportion till den grad till vilken hon accepterat altruismen):

1. Bristande självaktning - eftersom det första hon bekymrar sig om när det gäller värden inte är hur hon ska leva sitt liv utan hur hon ska offra det.
2. Bristande respekt för andra - eftersom hon betraktar mänskligheten som en hord förtappade tiggare som ropar efter någons hjälp.
3. En mardrömssyn på tillvaron - eftersom hon tror att människor är fångna i ett "illvilligt universum", där olyckor är deras ständiga och främsta bekymmer här i livet.
4. Och i själva verket en försöffad likgiltighet för etiken, en hopplöst cynisk amoralism - eftersom hennes frågor rör situationer som det inte är troligt att hon någonsin kommer att råka ut för, som inte har något samband med de verkliga problemen i hennes eget liv, och som därför lämnar henne att leva utan några moraliska principer alls.

Samt det allra sista stycket:

Det moraliska syftet med en människas liv är att uppnå hennes egen lycka. Detta betyder inte att hon är likgiltig för alla människor, att mänskligt liv inte är av något värde för henne, och att hon inte har någon anledning att hjälpa andra i en nödsituation. Det betyder däremot att hon inte underordnar sitt liv under andras välfärd, att hon inte offerar sig för deras behov, att lindrandet av deras lidande inte är hennes främsta angelägenhet, att varje hjälp hon ger är ett *undantag*, inte en regel, en handling av generositet, inte av moralisk plikt, att den är *marginell* och *tillfällig* - precis som katastrofer är marginella och tillfälliga i loppet av den mänskliga tillvaron - och att *värden*, inte olyckor, är målet, den främsta angelägenheten och drivkraften i hennes liv.

Skillnaderna är naturligtvis obetydliga, och jag kan ju inte se någon direkt felöversättning i Timbros version. (Om universum är "illvilligt" eller "illasinnat" kan ju vara hugget som stucket, eller om nödsituationer ska kallas för "katastrofer" eller "olyckor".) Som "part i målet" föredrar jag givetvis min egen översättning, men döm själva.

Låt mig ge ett annat exempel, som bara innefattar ett kort citat. Det är inte ofta jag har anledning konsultera den svenska översättningen av "Galts tal", men härförleden ville jag använda ett stycke ur detta tal som ingress till en "nät nattväktare". Jag kollade upp den svenska översättningen, men jag var inte nöjd med den, så jag gjorde (trots Leonard Peikoffs uttryckliga förbud) min egen. Här följer originalet och de båda översättningarna:

Timbro:

Det psykologiska resultatet av altruismen kan observeras i det faktum att så många människor närmar sig ämnet etik genom att ställa frågor som; "Ska man riskera sitt liv för att hjälpa en människa som: a) drunknar, b) sitter fast i en eldsvåda, c) går rakt ut framför en lastbil, d) hänger i bara fingernaglarna över en avgrund?"

Fundera över implikationerna av att närma sig etiken på detta sätt. Den som accepterar altruismens etik, kommer (i proportion till hur mycket hon förlitar sig på den) att drabbas av följande konsekvenser:

1. Brist på självkänsla - eftersom hennes första hänsyn i fråga om värden inte är hur hon ska leva sitt liv, utan hur hon ska offra det.
2. Brist på respekt för andra - eftersom hon betraktar mänskligheten som en hopplös samling tiggare som ropar på hjälp från andra.
3. En mardrömslik syn på tillvaron - eftersom hon tror att människor är fångade i ett "illasinnat universum", och lever ett liv där katastrofer är ett konstant och primärt bekymmer.
4. Och hon kommer, faktiskt, även att känna en håglös likgiltighet inför etiken, att bli uppgivet och cyniskt amoralisk - eftersom de frågor hon ställer handlar om situationer hon troligen aldrig kommer att befinna sig i, som inte har någon relevans för problemen i hennes eget liv, och hon därför står utan etiska principer att leva efter.

Det moraliska syftet med en människas liv är att uppnå sin egen lycka. Det betyder inte att hon är likgiltig inför alla andra människor, att mänskligt liv inte har något värde för henne eller att hon inte har någon anledning att hjälpa andra människor i ett nödläge. Men det betyder att hon inte ger upp sitt eget liv för andras välfärd, att hon inte offerar sig själv för deras behov, att det inte är hennes primära angelägenhet att lindra deras lidande, att den hjälp hon ger är ett *undantag*, inte en regel, att det är en handling av generositet, inte en moralisk plikt, att det sker *marginellt* och *tillfälligt* - på samma sätt som olyckor är marginella och tillfälliga inslag i människans tillvaro - och att det är värden, inte olyckor, som är målet, den främsta angelägenheten och drivkraften i hennes liv.

Original:

Man has no automatic code of survival. His particular distinction from all other living species is the necessity to act in the face of alternatives by means of *volitional choice*. He has no automatic knowledge of what is good for him or evil, what values life depends on, what course of action it requires. Are you prattling about an instinct of self-preservation? An *instinct* of self-preservation is precisely what man does not possess. An "instinct" is an unerring and automatic form of knowledge. A desire is not an instinct. A desire to live does not give you the knowledge required for living. And even man's desire to live is not automatic: your secret evil today is that *that* is the desire you do not hold. Your fear of death is not a love of life and will not give you the knowledge needed to keep it. Man must obtain his knowledge and choose his actions by a process of thinking, which nature will not force him to perform. Man has the power to act as his own destroyer – and that is the way he has acted through most of his history.

POS:

Människan har ingen automatisk överlevnadskodex. Det som särskilt skiljer ut henne från alla andra levande arter är nödvändigheten att, när hon ställs inför alternativ, handla efter *viljestyrt val*. Hon har ingen automatisk kunskap om vad som är gott för henne eller ont, vilka värden hennes liv beror av, vilken handlingsriktning det fordrar. Pladdrar du om en självbevarelseinstinkt? En *instinkt* till självbevarelse är precis vad människan inte besitter. En "instinkt" är en osviktig och automatisk form av kunskap. Ett begär är ingen instinkt. Ett begär efter att leva ger dig inte den kunskap som fordras för att leva. Och inte ens människans begär efter att leva är automatiskt: ditt hemliga onda idag är att *detta* är det begär du inte hyser. Din fruktan för döden är inte någon kärlek till livet och kommer inte att ge dig den kunskap som behövs för att bevara det. Människan måste förvärva sin kunskap och välja sina handlingar genom en tankeprocess, som naturen inte tvingar henne att utföra. Människan har makt att agera som sin egen förgörare – och det är så hon har agerat under merparten av sin historia.

Timbro:

Människan har inget automatiskt mönster för att överleva. Det som skiljer henne från alla andra levande varelser är nödvändigheten att, när hon står inför alternativ, handla efter ett *viljestyrt val*. Hon har ingen automatisk kunskap om vad som är gott eller ont för henne, vilka värden hennes liv beror på, vilket handlingsmönster det kräver. Hoppas du på din instinktiva självbevarelse-drift? Självbevarelse-drift är en instinkt som människan inte äger. En "instinkt" är en ofelbar och automatisk form av kunskap. En önskan är inte en instinkt. En önskan att leva ger dig inte den kunskap som krävs för att leva. Och inte ens människans önskan att leva är automatisk; det fördolda onda idag är att *det* är en önskan de flesta inte hyser. Din fruktan för döden är inte kärlek till livet och kommer inte att ge dig den kunskap som krävs för att behålla livet. Människan måste förvärva sin kunskap och göra sina val genom en tankeprocess som naturen inte kommer att tvinga henne till. Människan har makten att handla som sin egen förgörare – och det är så hon har handlat under större delen av sin historia.

Några av skillnaderna mellan dessa båda översättningar är förstås obetydliga. Om man översätter "desire" med "begär" eller "önskan" kan vara hugget som stucket. Någon väsentlig skillnad mellan "fordra" och "kräva", mellan "handla" och "agera", mellan "osviktig" och "ofelbar", eller mellan "merparten" och "större delen" finns inte heller.

Däremot är det ju uppenbart att ordet "code" faktiskt betyder just "kodex" och inte "mönster". Och bara genom att slå i en ordbok (om ens det) kan man förvissa sig om att den svenska motsvarigheten till "prattle" är just "pladdra". (Min ordbok ger även alternativet "jollra", men ställd inför det viljestyrda valet mellan dessa båda alternativ väljer jag allt "pladdra".)

Och även om det inte nämnvärt ändrar innebörden, så betyder "species" faktiskt "art" och inte "varelse".

Om någon vill invända att jag själv frångått grundtexten genom att översätta "will not force" med "inte tvingar", så vill jag påpeka att det inte är helt ovanligt att svenskan använder presens där engelskan har futurum. Och en viss känsla för vad som passar bäst på svenska i sådana här fall odlar man upp genom att syssla ett antal år med översättningar! ("Grammatiknördar" hänvisas till Svartvik/Sager, *Engelsk universitetsgrammatik*, § 114 och 121.)

En av de rationaliseringar som Leonard Peikoff och hans advokater anförde för att förbjuda mina översättningar och hota mig med en ruinerande rättegång var ju att man inte har någon "pejl" på mina kvaliteter som översättare:

The Estate and the Ayn Rand Institute have built on Ms. Rand's intellectual property by investing a great deal of money and years in protecting her literary legacy, including careful management of the publication of her works [e.g. by taking one of her works off the market and replacing it with an edited version]. *This includes strict oversight of any translations of her works...* [Min kursivering.]

Har de här personerna ens tagit en översikt kurs i svenska språket? Inte det? Hur kan de då veta att just *jag* skulle vara en så dålig översättare?

Nåja – hyckleriet vet som bekant inga gränser.

To be good is to be good all of the time. To be evil some of the time is to be evil.

Leonard Peikoff (från föreläsningsserien "Objectivism: State of the Art")